

AWDURDOD TÂN AC ACHUB GOGLEDD CYMRU

NORTH WALES FIRE AND RESCUE AUTHORITY

Bydd cyfarfod rhithiol o'r **PWYLLGOR ARCHWILIO** yn cael ei gynnal
DDYDD LLUN 18 RHAGFYR 2023 am **09.30 o'r gloch** ar **Zoom**.

Yr eiddoch yn gywir,
Gareth Owens
Clerc

AGENDA

1. Ymddiheuriadau

2. Datganiadau o Fuddiant

3. Hysbysiad o Faterion Brys

Hysbysiad o'r eitemau y dylid, yn ôl y Cadeirydd, eu hystyried yn y cyfarfod fel mater o frys yn unol ag Adran 100B (4) o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972.

4. Cofnodion y Cyfarfod a gynhaliwyd ar 18 Medi 2023

5. Materion yn Codi

6. Diweddariad Craffu ar y Gyllideb

7. Diweddariad Rheoli'r Trysorlys

8. Adroddiad Cynnydd Archwilio Mewnol

9. Adolygiad Rheoli Presenoldeb a'r Gyflogres

10. Ardystio ar gydymffurfio â gofynion asesu perfformiad LGM 2009

11. Materion Brys

Ystyried unrhyw eitemau y mae'r Cadeirydd wedi'u pennu yn eitemau brys (yn unol ag Adran 100B (4) o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972) ac y datganwyd eu pwysigrwydd o dan eitem 3 uchod.

RHAN II

Yn unol ag Adran 100A (4) o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972, argymhellir bod y Wasg a'r Cyhoedd yn cael eu heithrio o'r cyfarfod wrth ystyried yr eitem(au) busnes canlynol oherwydd ei bod yn debygol y byddai gwybodaeth wedi'i heithrio yn cael ei datgelu iddynt fel sydd wedi'i diffinio ym Mharagraff(au) 12 i 18 yn Rhan 4 o Atodlen 12A, Deddf Llywodraeth Leol 1972.

12. Dim

PWYLLGOR ARCHWILIO
AWDURDOD TÂN AC ACHUB GOGLEDD CYMRU

Cofnodion cyfarfod **Pwyllgor Archwilio** Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru a gynhaliwyd yn rhithiol ar Zoom ddydd Llun 18 Medi 2023. Dechreuodd y cyfarfod am 09.30 o'r gloch.

Cynghorydd

Mark Young (Cadeirydd)

Gwynfor Owen (Dirprwy
Gadeirydd)

Michelle Blakeley-Walker

Arwyn Herald Roberts

Tina Claydon

Bryan Apsley

John Brynmor Hughes

Marc Jones

Beverley Parry-Jones

Austin Roberts

Jeff Evans

Adele Davies-Cooke

Yn Cynrychioli

Cyngor Sir Ddinbych

Cyngor Gwynedd

Cyngor Sir Ddinbych

Cyngor Gwynedd

Cyngor Sir y Fflint

Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam

Cyngor Gwynedd (gadawodd am
10.04am)

Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam

Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam

Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy

Cyngor Sir Ynys Môn

Cyngor Sir y Fflint

Hefyd yn bresennol:

Helen MacArthur

Dafydd Edwards

Gareth Owens

Mike Whiteley

David Tomalin

Anne-Marie Harrop

Angharad Ellis

George Jones

Ffion Evans

Steve Morris

Stephen Kitching

Paul Roberts

Prif Swyddog Tân Cynorthwyol (PSTC)

Y Trysorydd

Y Swyddog Monitro

Archwilio Cymru

Archwilio Cymru

Mersey Internal Audit Agency

Mersey Internal Audit Agency

Atebol – Cyfieithydd

Cynorthwydd Gweithredol

Pennaeth TGCh

Arlingclose

Arlingclose

1 YMDDIHEURIADAU

Cynghorydd

Cynghorydd Marion Bateman

Yn Cynrychioli

Cyngor Sir y Fflint

YN ABSENNOL

Cynghorydd

Yn Cynrychioli

ENWEBU CADEIRYDD

Cyn dechrau'r cyfarfod, cadarnhaodd Gareth Owens fod y Cynghorydd Nigel Smith wedi ymddiswyddo o Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru yn dilyn ei benodiad i Gabinet Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy. Enwebwyd y Cynghorydd Mark Young i gael ei ethol yn Gadeirydd gan y Cynghorydd Austin Robert, ac eiliwyd hynny gan y Cynghorydd Michelle Blakeley-Walker. Pleidleisiwyd ar yr enwebiad a phenodwyd Mark Young yn Gadeirydd am weddill y flwyddyn.

Diolchodd y Cynghorydd Mark Young i'r pwyllgor a diolchodd i'r Cynghorydd Nigel Smith am ei waith.

PENDERFYNWYD:

- i) Penodi Mark Young yn Gadeirydd ar unwaith**

ENWEBU DIRPRWY GADEIRYDD

Cyflwynwyd enwebiadau ar gyfer y Dirprwy Gadeirydd. Enwebwyd y Cynghorydd Gwynfor Owen i fod yn Ddirprwy Gadeirydd gan y Cynghorydd Roberts, ac eiliwyd hynny gan y Cynghorydd Michelle Blakeley-Walker.

Penderfynwyd yn unfrydol i benodi'r Cynghorydd Gwynfor Owen yn ddirprwy gadeirydd.

PENDERFYNWYD:

- i) Penodi Gwynfor Owen yn Ddirprwy Gadeirydd ar unwaith**

2 DATGANIADAU O FUDDIANT

2.1 Ni chofnodwyd unrhyw ddatganiadau o fuddiant. Enwebu Cadeirydd

3 HYSBYSIAD O FATERION BRYD

3.1 Nid chafwyd unrhyw hysbysiad o faterion brys.

Nododd Mark Young y byddai diweddariad cyflym am yr ymgynghoriad yn cael ei ychwanegu ar ddiwedd y cyfarfod.

4 COFNODION Y CYFARFOD A GYNHALIWDYD AR 19 MEHEFIN 2023

4.1 Cyflwynwyd cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 20 Mawrth 2023 i'w cymeradwyo.

4.2 **PENDERFYNWYD:**

- i) **cymeradwyo'r cofnodion fel cofnod gwir a chywir o'r cyfarfodydd a gynhaliwyd.**

5 **MATERION SY'N CODI**

5.1 Nid oedd unrhyw faterion yn codi.

6 **SESIWN HYFFORDDI – CYFLWYNIAD I WAITH RHEOLI'R TRYSORLYS**

6.1 Cafodd yr aelodau sesiwn hyfforddi gan Stephen Kitching a Paul Roberts o Arlingclose, ymgyngorwyr Rheoli Trysorlys yr Awdurdod. Cafodd yr aelodau gyflwyniad manwl i'r gwaith sydd ar y gweill rhwng Arlingclose a'r Gwasanaeth.

6.2 Diben yr hyfforddiant oedd gwella dealltwriaeth yr Aelodau o'r cefndir ac agweddau technegol ar waith rheoli trysorlys, gan gynnwys y trefniadau llywodraethu. Fe wnaeth y diweddariad amlygu'r angen i sicrhau bod y fframwaith llywodraethu yn gywir ac yn caniatáu craffu priodol. Dylai craffu gynnwys cwestiynu pa mor fforddiadwy a chynaliadwy yw trefniadau, gan gynnwys yr effaith o ran refeniw ar y penderfyniadau hyn dros amser.

6.3 Roedd yr hyfforddiant yn rhoi trosolwg economaidd, gan gynnwys y tueddiadau tymor hwy o ran chwyddiant a chyfraddau llog. Nododd yr Aelodau nifer o feysydd, gan gynnwys y risgiau tymor hwy sy'n gysylltiedig â phenderfyniadau'n ymwneud â'r cynllun cyfalaf a benthyca. Trafodwyd y posibilrwydd o ddiffygdaliad gan awdurdodau lleol eraill, a rhoddodd Arlingclose sicrwydd bod Llywodraeth y DU, trwy'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus, yn gweithredu fel y benthycwr pan fetha popeth arall.

6.4 Diolchodd yr Aelodau i Arlingclose am y cyflwyniad.

6.5 **PENDERFYNWYD:**

- i) **nodi'r wybodaeth a roddwyd.**

7. **Y CYNLLUN ARCHWILIO GAN ARCHWILIO CYMRU**

7.1 Diben yr adroddiad oedd cadarnhau Cynllun Archwilio 2023, sy'n manylu ar ddull archwilio Archwilio Cymru a'r gwaith y maent am ei wneud fel archwilwyr statudol Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru.

7.2 Derbyniodd yr Aelodau y wybodaeth ddiweddaraf am y dull o ymdrin â datganiadau ariannol yr Awdurdod, gan gynnwys y meysydd ffocws

penodol. Nodwyd nad oedd y gwaith a wnaed hyd yma wedi amlygu unrhyw faterion arwyddocaol yn gysylltiedig â chyflwyno'r system ariannol newydd.

- 7.3 Clywodd yr Aelodau bod yr Archwiliad ar y trywydd iawn, ac nad oeddent yn rhagweld unrhyw faterion a fyddai'n atal y cyfrifon sy'n cael eu harchwilio rhag cael eu cyflwyno i'r Awdurdod Tân ac Achub yn ei gyfarfod ym mis Hydref 2023. Nodwyd bod Tîm Cyllid y Gwasanaeth wedi rheoli'r broses bontio o CBS Conwy yn dda, a bod ymholiadau yn cael sylw mewn modd adeiladol ac amserol.
- 7.4 Rhoddwyd diweddariad cryno ar y gwaith cynllunio perfformiad a nodwyd cysylltiadau allweddol.
- 7.5 Nodwyd y ffi archwilio o £72,237, sy'n gynnydd o 3.6%. Roedd y cynnydd o flwyddyn i flwyddyn yn llai na'r cynnydd ar sail chwyddiant a oedd wedi'i gynnwys gyda chynllun ffioedd Archwilio Cymru.

7.3 **PENDERFYNWYD:**

- i) **nodi cwmpas y gwaith a wnaed gan Archwilio Cymru heb unrhyw faterion yn codi; a**
- ii) **chydabod y gwaith a wnaed gan Adran Gyllid y Gwasanaeth wrth weithredu systemau ariannol newydd a chynhyrchu'r datganiadau ariannol.**

8 DIWEDDARIAD YNGHYLCH ARCHWILIO MEWNOL

- 8.1 Rhoddodd MIAA adroddiad a oedd yn rhoi'r newyddion diweddaraf i'r Aelodau am y gwaith a wnaed yn y cyfnod rhwng 20 Mehefin 2023 a 18 Awst 2023. Cadarnhawyd bod y gwaith ar drefniadau'r Gyflogres a Rheoli Presenoldeb wedi dechrau. Nodwyd hefyd bod MIAA wedi gwneud gwaith ar adolygu polisiâu mewn perthynas â thwyll, llygredd a llwgrwobrwyo, a'u bod yn cefnogi'r Gwasanaeth mewn perthynas â'r Fenter Twyll Genedlaethol (NFI).
- 8.2 Cyflwynwyd y Siarter Archwilio Mewnol gan Angharad Ellis o MIAA, a rhoddodd drosolwg i'r aelodau.

8.5 **PENDERFYNWYD:**

- i) **nodi'r adroddiadau a ddarparwyd yn ogystal â'r gwaith a wnaed gan MIAA hyd yma; a**
- ii) **nodi cynnwys y Siarter Archwilio Mewnol**

9 ADRODDIAD DIWEDDARU RHEOLI'R TRYSORLYS

- 9.1 Diben yr adroddiad oedd rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Aelodau am waith rheoli'r trysorlys, yn ogystal â chydymffurfiaeth â'r dangosyddion darbodus o ran rheoli'r trysorlys ar gyfer y cyfnod 1 Ebrill 2023 i 30 Mehefin 2024.
- 9.2 Prif Swyddog Tân Cynorthwyol MacArthur a gyflwynodd yr adroddiad, oedd yn cadarnhau'r heriau economaidd, gan gynnwys ansicrwydd ynghylch cyfraddau llog. Nodwyd bod lefelau benthyca'r Awdurdod yn is na'r gofyniad cyllido cyfalaf, a hynny oherwydd y defnydd o adnoddau mewnol.
- 9.3 Nododd yr Aelodau fod arian dros ben yn cael ei gadw at ddibenion cyfalaf gweithio yn unig, a'i fod yn cael ei adneuo er mwyn caniatáu iddo allu cael ei ddefnyddio ar unwaith. Cadarnhaodd PSTC MacArthur bod cyfrif gyda'r Swyddog Rheoli Dyledion (Trysorlys y DU) wedi'i agor er mwyn caniatáu i adneuo'n gael eu gwneud a fyddai'n lleihau ymhellach amlygiad yr Awdurdod i fanciau'r DU.
- 9.4 **PENDERFYNWYD:**
- i) bod yr aelodau'n nodi gweithgareddau rheoli'r trysorlys a'r dangosyddion darbodus ar gyfer y cyfnod 1 Ebrill 2023 i 30 Mehefin 2023**

10 DIWEDDARIAD CAFFAEL

- 10.1 Diben yr adroddiad oedd rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Aelodau am y trefniadau caffael o fewn Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru. Eglurodd PSTC MacArthur mai adroddiad newydd oedd yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor oedd hwn, a hynny ers penodi'r Rheolwr Caffael a Chontractau ym mis Chwefror eleni.
- 10.2 Rhoddodd PSTC MacArthur y wybodaeth ddiweddaraf am yr amgylchedd deddfwriaethol a rheoleiddiol, gan gynnwys datblygiadau o ran dyletswyddau caffael sy'n gymdeithasol gyfrifol.
- 10.3 Rhoddwyd cyngor i'r Aelodau ynghylch gweithgareddau caffael yn ystod y cyfnod rhwng Ebrill 2023 ac Awst 2023 a'r dulliau caffael a fabwysiadwyd.
- 10.4 Cafodd yr amgylchedd gweithredu ei nodi gan yr Aelodau, a gwnaethant sylwadau ar yr angen am dryloywder o ran dull gweithredu'r Awdurdod wrth sicrhau bod cyflenwyr lleol yn cael y cyfle i gymryd rhan mewn trefniadau caffael
- 10.5 **PENDERFYNWYD:**

- i) nodi'r adroddiad a'r gweithgaredd cysylltiedig; a**
- ii) gofyn bod adroddiadau'n darparu rhagor o wybodaeth yn y dyfodol am sut roedd yr Awdurdod yn perfformio yn erbyn y gofynion polisi.**

11 CYNNIG I SEFYDLU GWEITHGOR CRAFFU CYLLIDEB

- 11.1 Cyflwynodd PSTC MacArthur yr adroddiad, ac amlinellodd i'r Aelodau'r cynigion i ffurfio gweithgor Aelodau a fyddai'n craffu ar y gyllideb ac yn darparu sicrwydd. Bydd y grŵp wedi'i ffurfio o aelodau o'r Pwyllgor Archwilio, ac yn cael ei gadeirio gan gadeirydd y Pwyllgor Archwilio.
- 11.2 Byddai Trysorydd yr Awdurdod yn cynorthwyo'r Aelodau i wella eu dealltwriaeth o'r trefniadau ariannol ac i graffu ar feysydd gwariant allweddol.
- 11.3 Cynigiwyd y byddai'r gweithgor yn cynnal 4 cyfarfod rhwng mis Hydref a mis Tachwedd. Byddai'r cyfarfodydd yn cynnwys trosolwg o'r Gyllideb, y Gyflogres, Gwariant Nad yw ar Gyflogau a Chyllido Cyfalaf; yn ogystal â chau a chytuno ar y camau nesaf
- 11.4 Roedd Dafydd Edwards yn cefnogi'r argymhelliad a chadarnhaodd y byddai hyn o gymorth i'r Awdurdod wrth osod y gyllideb. Rhoddodd Gareth Owens arweiniad mewn perthynas â chyfansoddiad y grŵp a chadarnhaodd y byddai'n briodol cael aelod o bob awdurdod lleol.
- 11.5 **PENDERFYNWYD:**

i) y dylid creu Gweithgor Craffu ar y Gyllideb gyda'r nod o graffu ar y gyllideb a rhoi sicrwydd; a

ii) chymeradwyo penodi un Aelod, ac un Aelod wrth gefn o bob awdurdod lleol cyfansoddol.

12 MATERION BRYD

- 12.1 Fel y nodwyd yn eitem 3 yr agenda, gofynnodd yr Aelodau am y wybodaeth ddiweddaraf am yr ymgynghoriad ynghylch yr Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys.
- 12.2 Mynegodd Mark Young nad dyma'r tro cyntaf i'r Aelodau orfod dysgu am y newyddion diweddaraf gan y wasg.
- 12.3 Dywedodd y Cynghorydd Jones nad oedd ganddo broblem gydag ymestyn yr amserlen, ond byddai wedi bod yn dda cael eglurhad ymlaen llaw. A allwn ni sicrhau nad yw hyn yn digwydd eto a'n bod yn cael eglurhad?

12.4 Ymddiheurodd PSTC MacArthur gan nodi, er bod cyfathrebiad wedi'i ddrafftio, ei bod yn anffodus nad oedd hwn wedi cael ei ddsbarthu yn gynt. Gwnaed y penderfyniad i roi rhagor o amser i'r awdurdodau lleol cyfansoddol i gydymffurfio â'u trefniadau llywodraethu mewnol eu hunain cyn cyflwyno eu hymateb.

Daeth y cyfarfod i ben am 11.19 o'r gloch

Adroddiad i	Y Pwyllgor Archwilio
Dyddiad	18 Rhagfyr 2023
Aelod Arweiniol	Y Cynghorydd Mark Young
Swyddog Arweiniol	Dafydd Edwards, Trysorydd yr Awdurdod
Swyddog Cyswllt	Helen MacArthur, Prif Swyddog Tân Cynorthwyol
Pwnc	Gweithgor Craffu ar y Gyllideb

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Pwrpas yr adroddiad hwn yw rhoi diweddariad i aelodau'r Pwyllgor Archwilio ar waith y Gweithgor Craffu ar y Gyllideb (y Gweithgor) a cheisio cymeradwyaeth yr asesiad cynllunio ariannol cyfredol er mwyn gosod cyllideb gytbwys gyfer 2024/25.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Mae gofyn i'r Awdurdod osod cyllideb referniw ar gyfer 2024/25 yng nghyfarfod yr Awdurdod ar 22 Ionawr 2024. Mae'r Gweithgor Craffu ar y Gyllideb wedi gwneud y gwaith craffu ar y broses o osod cyllideb ac yn cadarnhau asesiad cynllunio cyfredol o £49.194m (£44.4m ar gyfer 2023/24) sy'n gynydd blynyddol o 10.8%.

ARGYMHELLION

- 3 Gofynnir i'r Aelodau:
 - (i) Nodi a chymeradwyo canfyddiadau'r Gweithgor Craffu ar y Gyllideb; gan gynnwys
 - (ii) y rhagdybiaethau cynllunio sy'n cael eu defnyddio i ddatblygu'r gyllideb referniw ar gyfer 2024/25;
 - (iii) yr asesiad cynllunio ariannol presennol o ofyniad cyllidebol o £49.194m ar gyfer 2024/25;
 - (iv) y cynnig i geisio gwaith pellach i nodi cyfleoedd ar gyfer y gostyngiadau pellach mewn gwariant ar gyfer blwyddyn ariannol 2024/25 a/neu ddefnyddio cronfeydd wrth gefn; a
 - (v) y rhaglen waith arfaethedig ar gyfer 2024/25 ymlaen.

CEFNDIR

- 4 Bob blwyddyn mae'n ofynnol i'r Awdurdod bennu cyllideb referniw gytbwys y mae'n rhaid i'r Awdurdod llawn ei chymeradwyo. Mae'r Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus (CIPFA) yn cydnabod y dylai fod gan sefydliadau gynlluniau ariannol sy'n dangos sut y bydd gwariant yn cael ei ariannu dros y tymor byr a'r tymor canolog.

- 5 Mae cynaliadwyedd ariannol yr Awdurdod yn y tymor byr, y tymor canolog a'r tymor hirach yn seiliedig ar wybodaeth a dealltwriaeth am y ffactorau allweddol sy'n rheoli cost gan gynnwys gwerthuso risgiau ac ansicrwydd. Yn ganolog i hyn mae dealltwriaeth o ofynion gwasanaethau, yr adnoddau sydd ar gael a'r weledigaeth strategol yn y dyfodol.
- 6 Fel rhan o'r gwaith ar gyfer yr adolygiad o'r ddarpariaeth frys, cynhaliwyd asesiad cynllunio lefel uchel cychwynnol yn ystod mis Chwefror 2023 a amcangyfrifodd gynnydd posibl o £6m yn y gyllideb o un flwyddyn i'r llall. Mae hyn yn gynnydd o 13.5%, gyda 5% ohono'n mynd i'r afael â'r diffyg sylfaenol sy'n deillio o broses gosod cyllideb 2023/24. Nid yw'r camau a gymerwyd yn ystod y broses o osod cyllideb ar gyfer 2023/24 yn gynaliadwy gan fod angen defnyddio cronfeydd wrth gefn yn barhaus.
- 7 Fel rhan o'r Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys, cymeradwyodd yr Awdurdod Tân ac Achub (yr Awdurdod) nifer o opsiynau ar gyfer ymgynghori gan gynnwys dau opsiwn gyda newidiadau strwythurol a oedd yn lleihau gwariant cylchol hyd at £2.4m. Yn dilyn canlyniad yr ymarfer ymgynghori, cadarnhaodd yr Awdurdod mai Opsiwn 1 oedd yr opsiwn a ffafriwyd a oedd yn gofyn am gynnydd cyllidebol o £6m.
- 8 Er y bydd y gyllideb derfynol a gymeradwyir gan yr Aelodau yn seiliedig ar ganlyniad terfynol yr Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys, mae gwaith y Gweithgor Craffu ar y Gyllideb wedi'i seilio ar opsiwn 1, neu amrywiad sy'n gyfwerth â'r gost hwnnw, fel yr opsiwn terfynol.
- 9 Sefydlwyd y Gweithgor i graffu ar y broses o osod cyllidebau, gan gynnwys pob maes incwm a gwariant. Gydag aelodaeth o bob awdurdod lleol, mae'r Gweithgor Craffu ar y Gyllideb wedi cyfarfod ar bedwar achlysur rhwng Hydref a Thachwedd 2023, gyda sesiwn adborth pellach i'r holl Aelodau fel rhan o gyfarfod Gweithgor yr Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys ar 4 Rhagfyr.
- 10 Bydd yr asesiad cynllunio ariannol cyfredol ar gyfer 2024/25 yn cael ei gyflwyno i'r Panel Gweithredol yn ei gyfarfod ar 18 Rhagfyr 2023. Bydd y papurau cyfarfod ar 18 Rhagfyr hefyd yn cynnwys dadansoddiad sensitifrwydd sy'n nodi effaith yr opsiynau ar gyfer yr adolygiad o'r ddarpariaeth frys a ystyrir gan yr Awdurdod.
- 11 Bydd y gyllideb refeniw ddrafft ar gyfer 2024/25, a luniwyd yn unol â chanllawiau'r Pwyllgorau ar 18 Rhagfyr, yn cael ei chyflwyno i'w chymeradwyo gan yr Awdurdod yn ei gyfarfod ar 22 Ionawr 2024.

GWYBODAETH

- 12 Sefydlwyd y Gweithgor Craffu ar y Gyllideb gan yr Awdurdod gyda chynrychiolaeth o bob awdurdod lleol cyfansoddol. Mae'r Gweithgor wedi cyfarfod ar bedwar achlysur ac wedi ystyried pob maes gwariant gan y Gwasanaeth Tân ac Achub.

- 13 Cynhaliwyd y cyfarfod cyntaf ar 4 Hydref pan gyfunwyd ar y Cylch Gorchwyl (Atodiad 3) ac y gosodwyd y rhaglen waith. Gofynnodd yr Aelodau am wahodd archwilydd mewnol yr Awdurdod i gyfarfodydd yn y dyfodol i oruchwyllo'r broses a threfnwyd hyn o gyfarfod 2 ymlaen.
- 14 Derbyniodd y Gweithgor drosolwg o'r amgylchedd gweithredu ariannol gan gynnwys dyddiadau allweddol yng nghylch y gyllideb, cyfrifoldebau'r Awdurdod, y trefniadau llywodraethu mewnol a'r rheoliadau cymwys. Cafodd yr aelodau drosolwg hefyd o strwythur y gyllideb yn ôl y math o wariant, dadansoddiad o ddarparu gwasanaethau a chostau adrannol a gwariant cyfalaf. Darparwyd trosolwg hefyd o'r trefniadau ariannu, gan gynnwys ardoll yr awdurdod lleol, defnyddio grantiau Llywodraeth Cymru a chronfeydd wrth gefn yr Awdurdod.
- 15 Roedd cyfarfod 19 Hydref yn canolbwyntio ar y strwythur staffio mewnol a chostau cysylltiedig y gyflogres. Cafodd yr aelodau ddadansoddiad manwl fesur gorsaf/adran a gadarnhaodd fod y gyllideb wedi'i gosod ar sail 971 o aelodau o staff a oedd yn cynnwys cynnydd o 30 diffoddwr tân ar ddyletswydd a llenwi swyddi gwag. Mae'r gyllideb yn seiliedig ar swyddi unigol a lefelau gweithgarwch arferol ar gyfer staff ymateb gweithredol.
- 16 Trafododd yr Aelodau'r rhagdybiaeth gynllunio ar gyfer dyfarniad cyflog o 4% flwyddyn ar ôl blwyddyn a gofyn am eglurhad ar ba mor rhesymol yw hyn a'r goblygiadau pe bai'r dyfarniad cyflog gwirioneddol yn amrywio o'r rhagdybiaeth gynllunio. Derbyniodd y Gweithgor gadarnhad bod yr asesiad cynllunio o 4% ar gyfer dyfarniadau cyflog yn rhesymol a nododd fod y canrannau a ddefnyddir gan awdurdodau lleol cyfansoddol yn amrywio o 3.5% i 5%. Nodwyd y byddai cynnydd o 1% yn y rhagdybiaeth yn cyfateb i £340k ac mae hyn yn parhau i fod yn risg i'r Awdurdod.
- 17 Nododd yr Aelodau hefyd y canlyniad heb ei ddatrys a oedd yn deillio o ailbriso cynllun pensiwn y diffoddwyr tân a'r risgiau a'r ansicrwydd o ganlyniad i hyn sy'n gysylltiedig â'r cynnydd disgwylidig i gyfraniadau'r cyflogwr.
- 18 Nododd yr Aelodau y byddai'r strwythur a rhagdybiaethau cynllunio staff arfaethedig yn gofyn am gynnydd o £3.9m mewn costau staff uniongyrchol. Ar gais yr Aelodau, gwnaed rhagor o waith a'i gyflwyno i gyfarfod 3 (6 Tachwedd) a oedd yn cynnwys dileu chwe swydd, gan gynnwys dwy swydd uwch a oedd ar y pryd yn wag, cael gwared ar swydd arfaethedig y cynllun mynediad uniongyrchol a'r swyddog cyfryngau digidol arfaethedig. Trafodwyd a meincnodwyd dileu'r ddwy swydd uwch yn erbyn sefydliadau eraill o fewn y sector. Er bod y Gweithgor yn cydnabod ei bod yn anodd asesu'r rhesymoldeb o ystyried cymhlethdod pob sefydliad a'r gwahaniaethau mewn rolau unigol, roedd y Gweithgor yn glir bod awdurdodau lleol cyfansoddol yn disgwyl arbedion effeithlonrwydd ac yn fodlon bod y Prif Swyddog Tân yn cefnogi'r cynigion i gael gwared ar y swyddi rheoli a gwasanaethau cymorth hyn.

- 19 Trafododd a chydabu'r Gweithgor yr angen i gynnwys cynnydd o 30 swydd o fewn y strwythur staff dyletswydd, a hefyd cefnogwyd cynnal gwydnwch 18 aelod o staff o fewn y system gwyllo amser llawn i sicrhau capasiti pe bai salwch ac ymddeoliadau. Cefnogodd y Gweithgor y cynnig i gadw'r gyllideb goramser ar gyfer staff amser llawn ar £100k, yn hytrach na chynyddu'r gyllideb goramser i £200k i adlewyrchu gwariant presennol. Mae'r camau a gymerwyd wedi arwain at ostyngiad o £0.5m a'r gyllideb arfaethedig gyfredol ar gyfer costau gweithwyr yw £35.2m.
- 20 Yn y trydydd cyfarfod ar 6 Tachwedd, canolbwyntiodd y Gweithgor ar wariant nad yw ar gyflogau gan nodi'r pwysau sylweddol o ran costau yn y maes hwn. Roedd y cynigion cychwynnol a gyflwynwyd yn dangos cynnydd o 18% i £13.4m gyda phwysau o fewn nifer o adrannau gan gynnwys TGCh, gweithrediadau technegol, cyfleusterau a fflyd. Derbyniodd y Gweithgor ddiweddariadau manwl gan dri phennaeth adran a nododd y pwysau gan gynnwys cynnydd o ran chwyddiant, blaenoriaethau iechyd a diogelwch i fynd i'r afael â risgiau o ran halogyddion ar gyfer staff gweithredol a phwysau galwadau.
- 21 Yn dilyn gwaith pellach, derbyniodd y Gweithgor asesiadau diwygiedig ar gyllideb nad yw'n gyflog o £12.7m yn ei gyfarfod ar 24 Tachwedd. Ystyriodd y Gweithgor y rhain ymhellach law yn llaw â'r cyllid cyfalaf, llog sy'n daladwy ar fenthycy, a chostau prydles (mewn perthynas â thir ac adeiladau, cerbydau, ac offer) gan roi cyfanswm asesiad cyllideb o £15.054m.
- 22 Ystyriodd cyfarfod 24 Tachwedd y gyllideb ariannu cyfalaf arfaethedig ar gyfer 24/25 a oedd yn £2.8m gan gynnwys costau llog o £0.9m. Y dybiaeth sylfaenol oedd y byddai cyfraddau llog yn aros yn debyg i'r lefelau presennol drwy'r rhan fwyaf o 2024, a'r asesiad cynllunio oedd i fenthyciadau yn y dyfodol gynnwys llog ar 5.25%, yn seiliedig ar gyngor cynghorwyr rheoli trysorlys yr Awdurdod. Nododd y Gweithgor fod y gost llog yn cynnwys yr angen i ailariannu benthyciadau sy'n cyrraedd aeddfedrwydd yn ystod y flwyddyn ariannol nesaf, fel yr adroddwyd yn flaenorol drwy adroddiadau diweddaru Rheoli'r Trysorlys. Cafodd cyllideb o £1.9m ei chynnwys ar gyfer yr isafswm darpariaeth refeniw, sy'n llai na'r rhagolwg yn dilyn adolygiad mewnol o'r cyfrifiadau manwl. Nododd y Gweithgor fod y costau cyllido cyfalaf mewn perthynas â'r ganolfan hyfforddi wedi'u dileu. Ar ben hynny, roedd llithriad yn y rhaglen gyfalaf yn ystod 2022/23 a 2023/24 wedi arwain at lai o ofynion cyllideb yn y maes hwn.
- 23 Yn dilyn cais gan y Gweithgor Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys, gwnaed gwaith craffu pellach mewn perthynas â phrydlesau a gadarnhaodd fod gan yr Awdurdod eiddo ar brydles a 54 o gerbydau ar brydles. Mae'r eiddo ar brydles yn cynnwys y ganolfan reoli ar y cyd a feddiannir gan Heddlu Gogledd Cymru, sy'n darparu rhyngweithrededd. Cydnabu'r Gweithgor yr ymrwymadau parhaus a gofynnodd am gynnwys adolygiad o gerbydau nad ydynt yn rhai brys ac eiddo ar brydles yn rhaglen waith y dyfodol ar gyfer 2024/25 i ddeall y meysydd gwariant hyn ymhellach.

CRYNODEB

- 24 Roedd yr asesiad cynllunio cychwynnol a gynhaliwyd yn ystod mis Chwefror 2023 yn nodi y byddai angen cynnydd o £6m i £50.4m ar gyfer blwyddyn ariannol 2024/25. Mae'r tabl isod yn cadarnhau bod y gwaith cychwynnol a wnaed fel rhan o gynllunio cyllideb manwl wedi nodi pwysau anochel pellach, sydd wedi cael eu lliniaru ers hynny drwy waith trylwyr a chydwybodol y Gweithgor. Mae'r asesiad drafft terfynol yn ofyniad cyllidebol o £49.194m, sy'n cynrychioli cynnydd o 10.8% yn ardoll yr awdurdod lleol. Ar gais y Gweithgor, mae gwaith yn mynd rhagddo i nodi arbedion pellach i leihau'r gofyniad cyllidebol neu'r cronfeydd wrth gefn sydd ar gael y gellir eu defnyddio i ariannu gwariant anghylchol.
- 25 Mae'r tabl isod yn cadarnhau'r gostyngiadau o £1.912m a nodwyd drwy waith y Gweithgor.

£'m	23/24	Chwef-23	Hyd-23	Rhag-23	Gostyngiadau drwy Graffu ar y Gyllideb
Gweithwyr	31.826	35.312	35.729	35.209	-0.520
Nad yw'n gyflog ac Ariannu Cyfalaf	13.567	16.055	16.321	15.054	-1.267
Incwm	-0.999	-0.944	-0.944	-1.069	-0.125
Cyfanswm	44.394	50.423	51.106	49.194	-1.912
% Cynnydd		13.5%	15.1%	10.8%	

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae'r adroddiad hwn yn cysylltu ag Amcanion Gwelliant a Llesiant yr Awdurdod. Mae'n adrodd ar hyfywedd ariannol yr Awdurdod.
Cyllideb	Mae'r asesiad cynllunio cychwynnol nodi gofyniad cyllidebol o £50.4m. Yn dilyn y gwaith cynllunio manwl yr asesiad presennol yw £49.194m.
Cyfreithiol	Mae gan yr Awdurdod Tân ac Achub ddyletswydd gyfreithiol i osod cyllideb gytbwys yn seiliedig ar ragdybiaethau cynllunio realistig.
Staffio	Mae dros 70% o'r gwariant yn ymwneud â chostau staff ac felly mae'n ffactor materol wrth ystyried sefydlogrwydd ariannol yn y dyfodol. Mae'r risgiau a nodwyd gan y Prif Swyddog Tân yn cynnwys trafodaethau cyflog parhaus yn ogystal â'r angen i recriwtio staff dyletswydd ar alw ymhellach ac adeiladu gwytnwch corfforaethol.
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/y Gymraeg	Bydd y materion hyn yn cael cynnwys mewn cynigion gosod cyllideb.
Risgiau	Amlinellir y risgiau a'r ansicrwydd allweddol i gyllideb 2024/25 yn Atodiad 1.

Aseiad cynllunio ariannol cychwynol 2024/25

£'m	2023/24	Diffyg	Dyfarniad Cyflog	Darpariaeth FPS	Chwyddiant a Thwf	Cyfraddau Llog	Canolfan Hyfforddi	Cyfanswm 2024/25
Cyflog	31.824	1.745	1.343	0.400				35.312
Nad yw'n gyflog	10.384	0.200			0.741			11.325
Ariannu Cyfalaf a Llog	3.130					0.500	1.1	4.730
Incwm	-0.944							-0.944
Ardoll	44.394	1.945	1.343	0.400	0.741	0.500	1.100	50.423

Crynodeb o'r rhagdybiaethau a risgiau cynllunio

Pennawd	Rhogdybiaethau cynllunio a ddefnyddir wrth bennu cyllideb	Risgiau/Ansicrwydd
<p>Costau gweithwyr</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Lluniwyd y cyllidebau staffio ar y modelau staffio sydd eu hangen i gyflawni Opsiwn 1. • Ar adeg pennu'r gyllideb ar gyfer blwyddyn ariannol 2023/24 doedd y dyfarniadau cyflog cenedlaethol ar gyfer diffoddwyr tân ar gyfer blynyddoedd ariannol 2022/23 ddim wedi eu cwblhau. Roedd y gyllideb derfynol ar gyfer 2023/24 yn tybio 5% a 4% yn y drefn honno, ond setlwyd y dyfarniad cyflog gwirioneddol ar 7% a 5%. Mae'r costau uwch sy'n gysylltiedig â hyn wedi'u cynnwys yn y gyllideb sylfaenol ac mae asesiad cynllunio o 4% ar gyfer dyfarniadau cyflog cenedlaethol yn 2024/25 wedi'i wneud i'r holl staff. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nid yw'r dyfarniadau cyflog y cytunwyd arnynt yn genedlaethol ar gyfer 2024/25 wedi'u cytuno ond ar gyfer pob pwynt canran uwchben yr asesiad cynllunio o 4% mae'r risg ariannol oddeutu £0.34m • Mae cynllun y gyllideb yn tybio lefelau arferol o weithgarwch. Os bydd llw o ddigwyddiadau, bydd pwysau'n codi ar y gyllideb. Y dybiaeth yw y byddai'r Gronfa Gyffredinol yn cael ei defnyddio yn y lle cyntaf. • Gwnaed prisiad cynllun pensiwn y diffoddwyr tân yn ystod 2020 ac mae'r canlyniadau dros dro yn nodi cynnydd sylweddol gyda phwysau cost posibl o £0.7m. Mae'r asesiad cynllunio presennol yn rhagweld y bydd cymorth ariannol yn cael ei dderbyn i liniaru'r cynnydd hwn yn rhannol er nad yw hyn wedi'i gadarnhau eto. Mae risg ariannol gweddilliol o £0.3m yn bodoli.

Pennawd	Rhagdybiaethau cynllunio a ddefnyddir wrth bennu cyllideb	Risgiau/Ansicrwydd
Nad yw'n gyflog	<ul style="list-style-type: none"> Mae'r asesiad cynllunio cychwynnol wedi cadarnhau y bydd y cyllidebau nad ydynt ar gyflog yn cael eu llunio ar fodolau cyflenwi gwasanaethau presennol, wedi'u diweddarau ar gyfer canlyniad yr Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys. Mae'r galw ar y gyllideb nad yw ar gyflog yn cynyddu ymhellach yn sgil effaith chwyddiant o fewn cytundebau presennol ac yn y dyfodol a materion yn ymwneud â'r gadwyn gyflenwi mewn nifer o feysydd beirniadaeth ar fusnes. Mae'r rhain yn cynnwys cyflenwi offer diffodd tân a dod o hyd i rannau newydd ar gyfer cerbydau gweithredol. Mae costau na ellir eu hosgoi sy'n gysylltiedig â materion iechyd a diogelwch penodol i'r diwydiant wedi'u cynnwys o fewn y gyllideb nad yw'n talu. Mae'r rhain yn cynnwys costau sy'n gysylltiedig â rheoli halogion ar gyfer ein diffoddwyr tân gweithredol yn dilyn gwaith cenedlaethol. Mae cyllidebau wedi'u llunio gan ddefnyddio gwybodaeth a barn broffesiynol rheolwyr cyllideb a rhwymedigaethau cytundebol sylfaenol, ond mae rhywfaint o waith amcangyfrif o anghenraid yn rhan ohonynt. Lle gellir mesur pwysau'r costau, mae'r rhain wedi cael eu nodi a'u cynnwys ar wahân. Yn ystod 2023/24 fe wnaeth Llywodraeth Cymru ddileu ei chefnogaeth ariannol o £0.4m ar gyfer y rhwydwaith cyfathrebu gwasanaethau brys cenedlaethol presennol (Firelink). Mae pris llawn y contract o £1m bellach yn cael ei ariannu'n uniongyrchol o gyllid craidd. Oherwydd natur sefydlog y contract hwn, ni ellir osgoi'r costau hyn ac mae'r contract yn cynnwys¹ cynnydd blynyddol mewn chwyddiant. 	<ul style="list-style-type: none"> Er bod y Gwasanaeth yn parhau i adolygu costau nad ydynt yn gyflog ac yn ymdrechu i reoli pwysau'r costau o fewn y gyllideb arfaethedig, mae hwn yn parhau i fod yn risg oherwydd y pwysau parhaus ar y gadwyn gyflenwi sy'n deillio o gynnydd mewn prisiau a phroblemau o ran argaeledd. Mae'r sefyllfa hon yn cael ei rheoli'n ofalus ond oherwydd ansefydlogrwydd sylweddol, nid yw'n bosibl mesur yr effaith yn llawn. Mae cost nwy a thrydan wedi bod yn bwysau o ran cost hysbys ers 2022/23 oherwydd pwysau o ran cost yn fyd-eang. Mae'n ymddangos bod y sefyllfa wedi sefydlogi ac mae'r gyllideb ar gyfer 2024/25 yn seiliedig ar amcangyfrifon gorau ar hyn o bryd. Fodd bynnag, mae anwadadwrwydd yn y farchnad yn parhau ac mae hyn yn dal i fod yn ansicrwydd a risg hysbys. Nid yw darpariaeth benodol wedi'i gwneud o fewn y gyllideb ar gyfer lleihau carbon ond mae wedi'i chynnwys o fewn costau digyflog a ragwelir. Er enghraifft, mae'r gwaith o symud i ffwrdd o gerbydau diesel wedi'i gynnwys yng nghostau fflyd y dyfodol.

Pennawd	Rhagdybiaethau cynllunio a ddefnyddir wrth bennu cyllideb	Risgiau/Ansicrwydd
Cyllid Cyfalaf	<ul style="list-style-type: none"> Mae'r gofyniad ariannu cyfalaf ar gyfer 2024/25 yn cynnwys y tâl refeniw ar gyfer y ddarpariaeth refeniw isaf ar gyfer asedau presennol ac amcangyfrif o'r taliadau llog sy'n codi o fenthyca. Mae'r gofyniad ariannu cyfalaf ar gyfer 2023/24 yn cael ei ddylanwadu gan wariant cyfalaf hanesyddol, yr angen i fenthyg ar gyfer rhaglen gyfalaf 2023/24 ac effaith y cynnydd mewn cyfradd llog wrth ail-ariannu benthyciadau sy'n aeddfedu. Bydd yr asesiad cynllunio cychwynnol yn tybio y bydd yr holl fenthyca yn y dyfodol ar y gyfradd gyffredinol y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus ar adeg gosod y gyllideb. Mae'r cynllun cyfalaf bellach yn eithrio costau posibl sy'n gysylltiedig â chanolfan hyfforddi newydd. Ar hyn o bryd nid yw'r Awdurdod wedi ystyried yr achos busnes ac, felly, tybir y bydd costau cyfalaf yn codi o 2025/2026 ymlaen. 	<ul style="list-style-type: none"> Mae'r cynnydd mewn cyfraddau llog yn achosi risg sylweddol o ystyried yr ansicrwydd economaidd ar hyn o bryd. Bydd gwaith modelu ariannol yn cael ei wneud er mwyn asesu sensitifrwydd sefyllfa ariannol a pherfformiad yr Awdurdod i gynnydd pellach mewn cyfraddau llog a bydd yn cael ei adrodd fel rhan o'r broses o osod y gyllideb. Nid yw amseriad unrhyw gostau sy'n gysylltiedig â chanolfan hyfforddi newydd yn hysbys ar hyn o bryd gan nad yw'r achos busnes wedi'i ystyried gan yr Awdurdod. Er na ragwelir y bydd unrhyw waith adeiladu yn dechrau yn ystod 2024/25, efallai y bydd angen gwneud darpariaeth ar gyfer costau sy'n gysylltiedig â cheisiadau cynllunio manwl pe bai cymeradwyaeth yn cael ei roi.
Incwm	<ul style="list-style-type: none"> Mae cyllidebau incwm wedi cael eu hadolygu a'u gosod yn unol â blynyddoedd blaenorol. Gostyngodd incwm grant Llywodraeth Cymru yn sylweddol yn ystod 2023/24 oherwydd dileu'r Grant Firelink (£0.4m) ac ymgorffori Grant Scape (£1.08m) i'r Grant Cefnogi Refeniw a delir i awdurdodau lleol. Mae'r gyllideb ddrafft yn tybio y bydd gweddill arian grant Llywodraeth Cymru yn cael ei dderbyn ar lefelau 2023/24. 	<ul style="list-style-type: none"> Nid oes unrhyw risgiau penodol wedi'u nodi yn ychwanegol at yr incwm grant gan Lywodraeth Cymru na ragwelir cynnydd chwyddiant ar ei gyfer.

Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru
Gweithgor Craffu ar y Gyllideb

CYLCH GORCHWYL /TERMS OF REFERENCE

1. ENW'R CYFARFOD / NAME OF MEETING	Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru - Gweithgor Craffu ar y Gyllideb
2. CADEIRYDD / CHAIRPERSON	Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio
3. IS-GADEIRYDD / VICE-CHAIRPERSON	Is-gadeirydd y Pwyllgor Archwilio
4. YN ATEBOL I / REPORTS TO	Y Pwyllgor Archwilio
5. AMLDER CYFARFODYDD / FREQUENCY OF MEETINGS	Pedwar cyfarfod penodol: - 04 Hydref 2023 - 19 Hydref 2023 - 06 Tachwedd 2022 - 24 Tachwedd 2022
6. FERSIWN A DYDDIAD / VERSION AND DATE	Fersiwn 1 1 Hydref 2023

7. PWRPAS Y CYFARFOD / PURPOSE OF THE MEETING

Mae'r Gweithgor Craffu ar y Gyllideb yn weithgor dan arweiniad Aelodau sy'n cynnwys Aelodau o'r Pwyllgor Archwilio, gyda chefnogaeth Trysorydd yr Awdurdod.

Gydag Aelodau yn cynrychioli pob un o'r awdurdodau lleol cyfansoddol, diben y gweithgor yw gweithredu fel swyddogaeth graffu mewn perthynas ag agweddau ariannol yr Awdurdod Tân ac Achub. Yn benodol, bydd y gwaith craffu yn canolbwyntio ar gynaliadwyedd ariannol yr Awdurdod ac yn ei ystyried ac yn cael dealltwriaeth gyffredin o'r asesiad ariannol a'r risgiau.

8. AMCANION Y CYFARFOD / OBJECTIVES OF THE MEETING

- Darparu gwaith craffu mewn perthynas â phob maes gwariant, gan geisio eglurhad a sicrwydd yn ôl yr angen.
- Cael dealltwriaeth ddigonol o'r materion sylfaenol sy'n berthnasol i agweddau ariannol yr Awdurdod Tân ac Achub a'i allu i gyflawni ei amcanion.
- Ystyried cyflawnrwydd a rhesymoldeb yr asesiad cyllideb ar gyfer blwyddyn ariannol 2024/25 a'r risgiau cysylltiedig.
- Ystyried gwytnwch cynigion y gyllideb a gallu'r Awdurdod i gyflawni arbedion yn erbyn y cynigion cyllideb hyn.
- Cynhyrchu a chyhoeddi adroddiad llawn i'r Pwyllgor Archwilio fel rhan o'r broses pennu cyllideb flynyddol.
- Ymdrin â materion allweddol / dadleuol yn ddigon trylwyr i ganiatáu aelodau'r Gweithgor i gyfathrebu ar hynny gydag aelodaeth ehangach Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru ac aelodau Cabinet eu ALLau, ac ati.

9. AELODAU / MEMBERS	
Swydd / Position	Yn Cynrychioli / Representing
Cadeirydd, y Cynghorydd Mark Young Is-Gadeirydd, Y Cynghorydd Gwynfor Owen Y Cynghorydd Jeff Evans Y Cynghorydd Austin Roberts Y Cynghorydd Tina Claydon Y Cynghorydd Bryan Apsley	Cyngor Sir Ddinbych Cyngor Sir Gwynedd Cyngor Sir Ynys Môn Cyngor Sir Conwy Cyngor Sir y Fflint Cyngor Sir Wrecsam
Dafydd Edwards, Trysorydd	Cynghorydd proffesiynol i'r Awdurdod

10. RHANDEILIAID / STAKEHOLDERS
<ul style="list-style-type: none"> • Awdurdod Tân ac Achub • Awdurdodau Lleol • Tîm Arweinyddol y Gwasanaeth

11. TREFNIADAU GWEITHREDU / OPERATING ARRANGEMENTS
<ul style="list-style-type: none"> • Bydd gwaith cychwynol y gweithgor yn cael ei gynnal dros bedwar cyfarfod a drefnwyd ar gyfer Hydref a Thachwedd 2023; • Mae dyddiadau wedi'u trefnu ymlaen llaw; • Mae'r Cadeirydd yn gofyn am eitemau agenda ymlaen llaw; • Gellir cynnal cyfarfodydd yn gorfforol neu ar-lein yn dibynnu ar yr amgylchiadau; • Mae camau gweithredu a phenderfyniadau allweddol yn cael eu nodi a'u dosbarthu ar gyfer cynnydd ar ôl y cyfarfod.

12. ADDASU'R CYLCH GORCHWYL / AMENDING THE TERMS OF REFERENCE
<ul style="list-style-type: none"> • Bydd y Cylch Gorchwyl yn cael ei adolygu ar ôl i'r pedwar cyfarfod cyntaf ddod i ben i benderfynu ar unrhyw ofyniad yn y dyfodol.

Adrodd i'r	Pwyllgor Archwilio	
Dyddiad	18 Rhagfyr 2023	
Swyddog Arweiniol	Helen MacArthur – Prif Swyddog Tân Cynorthwyol	
Swyddog Cyswllt	Helen Howard	
Pwnc	Adroddiad Rheoli Trysorlys Ch2 2023/24	

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Pwrpas yr adroddiad hwn yw rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i Aelodau Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) ar weithgarwch rheoli trysorlys a chydymffurfiaeth â dangosyddion darbodus rheoli trysorlys ar gyfer y cyfnod 1 Ebrill 2023 – 30 Medi 2023.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Ym mis Rhagfyr 2003, mabwysiadodd yr Awdurdod *Rheolaeth Trysorlys yn y Gwasanaethau Cyhoeddus: Cod Ymarfer (2021)* (Cod CIPFA) y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod gymeradwyo, o leiaf, adroddiadau alldro blynyddol a lled-flynyddol ar reoli'r trysorlys.
- 3 Roedd Cod CIPFA hefyd yn cynnwys gofyniad newydd i adrodd yn chwarterol ar ddangosyddion rheoli trysorlys o fis Ebrill 2023. Mae'r dangosyddion darbodus nad ydynt yn rhai trysorlys wedi'u hymgorffori yn adroddiad monitro refeniw a chyfalaf arferol yr Awdurdod.
- 4 Cymeradwywyd strategaeth rheoli trysorlys yr Awdurdod ar gyfer 2023/24 mewn cyfarfod ar 20 Mawrth 2023. Gan fod yr Awdurdod yn benthyca ac yn buddsoddi symiau sylweddol o arian, mae risgiau ariannol y mae angen eu hystyried gan gynnwys colli arian a fuddsoddwyd ac effaith refeniw ar newidiadau cyfraddau llog. Mae nodi, monitro a rheoli risg yn llwyddiannus yn parhau i fod yn ganolog i strategaeth rheoli trysorlys yr Awdurdod.

ARGYMHELLION

- 5 Argymhellir bod yr Aelodau'n:
 - i. nodi'r gweithgareddau rheolaeth trysorlys a'r dangosyddion darbodus am y cyfnod 1 Ebrill – 30 Medi 2023.

CYD-DESTUN ALLANOL

- 6 Parhaodd chwyddiant i ostwng o'i frig wrth i'r prif Fynegai Prisiau Defnyddwyr (CPI) blynyddol ostwng i 6.7% ym mis Gorffennaf 2023 o 6.8% yn y mis blaenorol yn groes i'r disgwyliadau y byddai'n cynyddu eto i 7.0%. Prisiau bwyd oedd y prif ffactor negyddol yn effeithio ar y ffigur hwn. Gostyngodd y gyfradd graidd hefyd o 6.9% i 6.2% yn groes i'r disgwyl, o gymharu â'r rhagolygon y byddai ond yn disgyn ychydig i 6.8%.

- 7 Parhaodd Pwyllgor Polisi Ariannol Banc Lloegr i dynhau polisi ariannol dros y rhan fwyaf o'r cyfnod, gan fynd â'r Gyfradd Banc i 5.25% ym mis Awst. Yn groes i ddisgwyliadau y byddai cynnydd pellach ym mis Medi, pleidleisiodd y Pwyllgor 5-4 i gadw'r Gyfradd Banc yn 5.25%. Roedd pob un o'r pedwar a bleidleisiodd yn erbyn o blaid cynnydd arall o 0.25%.
- 8 Fe wnaeth y disgwyliadau o ran cyfraddau llog ddwyn i ystyriaeth godiadau pellach mewn cyfraddau polisi. Diwygiodd Arlingclose, cynghorydd trysorlys yr awdurdod, ei ragolwg i ragweld tynhau ariannol pellach o 0.5% i fynd â'r Gyfradd Banc i 5.5%. Y risgiau, fodd bynnag, yw y gallai cyfraddau fod yn uwch; mae marchnadoedd ariannol yn rhagweld cyfraddau llog polisi yn uwch na 6%.
- 9 Disgwylir y bydd anwadalrwydd y farchnad yn parhau i fod yn nodwedd, yn y tymor byr o leiaf, ac fel erioed, bydd y sefydliadau a'r cyfnodau sydd ar restr yr Awdurdod o barffion i gontractau, a argymhellir gan Arlingclose, yn parhau i gael eu hadolygu'n gyson.

CYD-DESTUN LLEOL

- 10 Ar 31 Mawrth 2023, roedd gan yr Awdurdod fenthyciadau net o £13.26m yn deillio o wariant cyfalaf hanesyddol.
- 11 Mae'r angen sylfaenol i fenthycia at ddibenion cyfalaf yn cael ei fesur gan y Gofyniad Ariannu Cyfalaf (CFR), tra mai adnoddau mantolen yw'r adnoddau sylfaenol sydd ar gael i'w buddsoddi. Crynhoir y ffactorau hyn yn Nhabl 1 isod.

Tabl 1: Crynodeb o'r Fantolen

	31.03.23 Gwirioneddol £m	30.09.23 Gwirioneddol £m
CFR y Gronfa Gyffredinol	28.88	32.42
Benthycia allanol	-26.65	-22.20
Benthycia mewnol	0.00	-9.22
Llai: Adnoddau mantolen	-6.40	-9.94
Llai: Buddsoddiadau	4.17	8.94
Benthycia newydd	0.00	0.00

- 12 Mae Tabl 1 yn cadarnhau yr oedd benthyciadau net yr Awdurdod yn is na'r Gofyniad Ariannu Cyfalaf (CFR).
- 13 Dangosir y sefyllfa rheolaeth trysorlys ar 30 Medi a'r newid dros y chwe mis yn Nhabl 2 isod.

Tabl 2: Crynodeb Rheolaeth Trysorlys

	31.3.23 Balans £m	Symudiad £m	30.9.23 Balans £m	30.9.23 Cyfradd %
Benthycia tymor hir (PWLB)	17.79	-0.66	17.13	1.00 - 4.90
Benthycia tymor byr	8.86	-3.79	5.07	1.30 - 3.91
Cyfanswm benthyciadau	26.65	-4.45	22.20	
Buddsoddiadau tymor byr	0.00	-2.00	-2.00	5.20
Arian parod a'r hyn sy'n cyfateb i arian parod	-4.17	-2.77	-6.94	4.65 – 5.14
Cyfanswm y buddsoddiadau	-4.17	-4.77	-8.94	
Benthycia net	22.48	-9.22	13.26	

BENTHYCA

- 14 Mae Cod Darbodus 2021 CIPFA yn amlinellu na ddylai awdurdodau lleol fenthycia i fuddsoddi â'r prif amcan o fod yn elw ariannol. Nid yw'n ddoeth i awdurdodau lleol wneud unrhyw benderfyniad buddsoddi neu wariant a fydd yn cynyddu'r gofyniad ariannu cyfalaf sy'n gofyn am fenthyciadau newydd, oni bai ei fod yn ymwneud yn uniongyrchol ac yn bennaf â swyddogaethau'r Awdurdod.
- 15 Nid yw'r Awdurdod wedi buddsoddi mewn asedau ar gyfer elw ariannol ac mae'r holl wariant yn ymwneud â chyflawni swyddogaethau'r Awdurdod.

STRATEGAETH A GWEITHGAREDD BENTHYCA

- 16 Fel yr amlinellwyd yn strategaeth y trysorlys, prif amcan yr Awdurdod wrth fenthycia bu mabwysiadu strategaeth risg isel gan gydbwysu costau llog isel a chyflawni sicrwydd cost dros y cyfnod y mae angen cyllid ar ei gyfer. Mae'r hyblygrwydd i ail-negodi benthyciadau pe bai cynlluniau tymor hir yr Awdurdod yn newid yn amcan eilaidd. Mae strategaeth fenthycia'r Awdurdod yn parhau i fynd i'r afael â'r mater allweddol o fforddiadwyedd heb gyfaddawdu ar sefydlogrwydd tymor hwy y portffolio dyledion.
- 17 Bu cynnydd sylweddol yng nghostau'r benthyciadau tymor byr a thymor hir dros y 18 mis diwethaf. Cododd y Gyfradd Banc 1% o 4.25% ar ddechrau mis Ebrill i 5.25% ar ddiwedd mis Medi. Roedd y Gyfradd Banc 2% yn uwch nag yr oedd ddiwedd mis Medi 2022.
- 18 Parhaodd cyfraddau benthycia'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLB) i godi dros y chwarter. Ar 30 Medi, roedd cyfraddau sicrwydd y PWLB ar gyfer benthyciadau aeddfedrwydd yn 5.26% ar gyfer benthyciadau 10 mlynedd, 5.64% ar gyfer benthyciadau 20 mlynedd ac yn 5.43% ar gyfer benthyciadau 50 mlynedd. Eu cyfwerth ar 31 Mawrth 2023 oedd 4.33%, 4.70% a 4.41% yn y drefn honno.
- 19 Ar 30 Medi roedd gan yr Awdurdod £22.20 miliwn mewn benthyciadau, gostyngiad o £4.45m ar 31 Mawrth 2023, fel rhan o'i strategaeth ar gyfer ariannu rhaglenni cyfalaf y flwyddyn flaenorol a'r flwyddyn gyfredol. Crynhoir y benthyciadau oedd yn weddill ar 30 Medi yn Nhabl 3A isod.

Tabl 3A: Sefyllfa Fenthyca

	31.3.23 Balans £m	Symudiad Net £m	30.9.23 Balans £m	30.9.23 Cyfradd Gyfartalog Bwysoledig %	30.9.23 Aeddfedrwydd Cyfartalog Pwysoledig (blynyddoedd)
Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus	20.65	-1.45	19.20	2.46	4.54
Awdurdodau Lleol (tymor byr)	6.00	-3.00	3.00	3.91	1.00
Cyfanswm benthyciadau	26.65	-4.45	22.20		

- 20 Mae cost benthyca tymor byr yr Awdurdod wedi parhau i gynyddu gyda'r cynnydd yn y Gyfradd Banc a chyfraddau marchnad cyfnod byr. Y gyfradd gyfartalog ar fenthyciadau tymor byr yr Awdurdod ar 30 Medi 2023 ar £3.00 miliwn oedd 4.35%, o gymharu ag 1.3% ar fenthyciadau o £6.00 miliwn 12 mis yn ôl.

Tabl 3B: Benthyciadau cyfnod hir

	Swm £m	Cyfradd %	Cyfnod sy'n Weddill (Blynyddoedd)
Benthyciad Aeddfedrwydd PWLB	2.00	4.80	29
Benthyciad EIP PWLB	0.68	3.09	14
Benthyciad EIP PWLB	4.86	3.91	17
Benthyciadau dros 5 mlynedd	7.54		

- 21 Nid yw penderfyniadau benthyca'r Awdurdod yn seiliedig ar unrhyw un canlyniad ar gyfer cyfraddau llog a chynhaliwyd portffolio cytbwys o fenthyciadau tymor byr a thymor hir.
- 22 Yn ystod y cyfnod 1 Ebrill – 30 Medi 2023, ad-dalwyd benthyciad marchnad tymor byr o £3 miliwn. Disodlwyd hwn gan fenthyciad PWLB tymor hir, a gymerwyd yn 2022/23. Ymgwymerwyd â hyn yn dilyn cyngor gan ein hymgynghorwyr rheolaeth trysorlys a phan oedd cyfraddau llog yn ffafriol.

GWEITHGARWCH BUDDSODDI'R TRYSORLYS

- 23 Cyhoeddodd CIPFA God Ymarfer Gwasanaethau Cyhoeddus a Nodiadau Canllaw Traws-Sectoraidd ar Reolaeth Trysorlys diwygiedig ar 20 Rhagfyr 2021. Mae'r rhain yn diffinio buddsoddiadau rheoli trysorlys fel buddsoddiadau sy'n deillio o lifoedd arian y sefydliad neu weithgarwch rheoli risg trysorlys sydd yn y pen draw yn cynrychioli balansau y mae angen eu buddsoddi nes bod angen yr arian ar gyfer ei ddefnyddio yn ystod y gwaith.

- 24 Mae'r Awdurdod yn dal cronfeydd sydd wedi'u buddsoddi, sy'n cynrychioli incwm a dderbyniwyd o flaen gwariant, ynghyd â balansau a chronfeydd wrth gefn a ddelir. Yn ystod y flwyddyn, roedd balansau buddsoddi'r Awdurdod yn amrywio rhwng £4.17 miliwn a £10.18 miliwn oherwydd gwahaniaethau amseru rhwng incwm a gwariant. Mae'r rhan fwyaf o'r balans yn gysylltiedig â'r incwm a dderbyniwyd mewn perthynas â Chronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân, a fydd yn cael ei wario drwy gydol y flwyddyn. Dangosir y sefyllfa fuddsoddi yn nhabl 4 isod.

Tabl 4: Sefyllfa Buddsoddi'r Trysorlys

	31.3.23		30.9.23	30.9.23	30.9.23
	Balans	Symudiad	Balans	Enillion	Aeddfedwydd
	£m	Net	£m	Incwm	Cyfartalog
		£m		%	Pwysoledig
					dyddiau
Banciau a chymdeithasau adeiladu	4.17	2.77	6.94	4.65 - 5.14	ar alwad
DMADF	0.00	2.00	2.00	5.20	54
Cyfanswm y buddsoddiadau	4.17	4.77	8.94		

- 25 Mae Cod CIPFA a chanllawiau'r llywodraeth yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod fuddsoddi ei gyllid yn ddoeth, a rhoi sylw i ddiogelwch a hylifedd ei fuddsoddiadau trysorlys cyn ceisio'r gyfradd enillion orau bosibl, neu incwm. Amcan yr Awdurdod wrth fuddsoddi arian yw taro cydbwysedd priodol rhwng risg ac adenillion, gan leihau'r risg o golledion oherwydd diffyg talu a'r risg o dderbyn incwm buddsoddi anaddas o isel.
- 26 Fel y dangosir gan feincnod atebolrwydd yr adroddiad hwn, mae'r Awdurdod yn disgwyl bod yn fenthyciwr tymor hir ac felly gwneir buddsoddiadau trysorlys newydd yn bennaf i reoli llif arian o ddydd i ddydd gan ddefnyddio offerynnau risg isel tymor byr.
- 27 Cynyddodd y Gyfradd Banc 1%, o 4.25% ar ddechrau mis Ebrill i 5.25% erbyn diwedd mis Medi. Cododd cyfraddau arian parod cyfnod byr mewn modd cymesur, gyda chyfraddau 3 mis yn codi i tua 5.25% a chyfraddau 12 mis i bron i 6%. Cododd cyfraddau ar adneuo Cyfleuster Adneuo Cyfrif Rheoli Dyled (DMADF) hefyd, yn amrywio rhwng 5.17% a 5.29% erbyn diwedd mis Medi a Chyfraddau'r Farchnad Arian rhwng 4.65% a 5.14%.

CYDYMFFURFIAETH

- 28 Mae'r Trysorydd yn adrodd bod yr holl weithgareddau rheoli trysorlys a gyflawnwyd yn ystod y chwarter yn cydymffurfio â'r egwyddorion yn y Cod Rheoli Trysorlys a'r Strategaeth Rheoli Trysorlys a gymeradwywyd gan yr Awdurdod.
- 29 Yn ystod Chwarter 2, mae'r Gwasanaeth wedi agor Cyfrif Swyddfa Rheoli Dyledion, gan fod y Strategaeth Rheoli Trysorlys yn caniatáu rhoi arian diderfyn gyda'r Swyddfa Rheoli Dyledion.

30 Dangosir cydymffurfiaeth â therfynau buddsoddi penodol yn nhabl 5 isod.

Tabl 5: Terfynau Buddsoddi

Sefydliad	Disgrifiad	Terfyn	30.09.23 Gwirioneddol	Cydymffurfiwyd? Do/Naddo
Banciau	Holl fanciau'r DU a'u his-gwmnïau sydd â sgôr da (Fitch neu gyfwerth). Ar hyn o bryd, diffinnir hyn fel (BBB) tymor hir.	£5m fesul banc	£6.94m	do
Llywodraeth Ganolog	Swyddfa Rheoli Dyledion	Diderfyn	£2.0m	do
Cronfeydd y Farchnad Arian	Dim ond ar y cyd â chyngor gan Arlingclose	£1m fesul cronfa	0	do
Awdurdodau Lleol	Pob un ac eithrio'r rhai sy'n ddarostyngedig i gyfyngiad treth gyngor a praeseptau o dan Ran 1 o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992	£2m	0	do
Cymdeithasau Adeiladu	Cymdeithasau adeiladu sydd â sgôr (fel ar gyfer y sector bancio)	£2m	0	do
Cymdeithasau Adeiladu (Asedau o £1bn)	Cymdeithasau adeiladu heb sgôr ond gydag asedau o £1 biliwn neu fwy	£2m/9 mis	0	do

31 Dangosir cydymffurfiaeth â'r Terfyn Awdurdodedig a'r Ffin Weithredol ar gyfer dyled allanol yn nhabl 6 isod.

Tabl 6: Dyled a'r Terfyn Awdurdodedig a'r Ffin Weithredol

	30.9.23 Gwirioneddol £m	Ffin Weithredol 2023/24 £m	Terfyn Awdurdodedig 2023/24 £m	Cydymffurfiwyd?
Benthyca	22.20	28.99	30.99	Do
Cyfanswm dyled	22.20	28.99	30.99	

32 Gan fod y ffin weithredol yn offeryn rheoli ar gyfer monitro yn ystod y flwyddyn, efallai y bydd adegau pan fydd y benthyca gwirioneddol yn uwch na'r targed hwn. Gall hyn fod oherwydd amrywiadau mewn llif arian ac ni fyddai toriadau tymor byr yn cyfrif fel methiant i gydymffurfio.

DANGOSYDDION RHEOLI TRYSORLYS

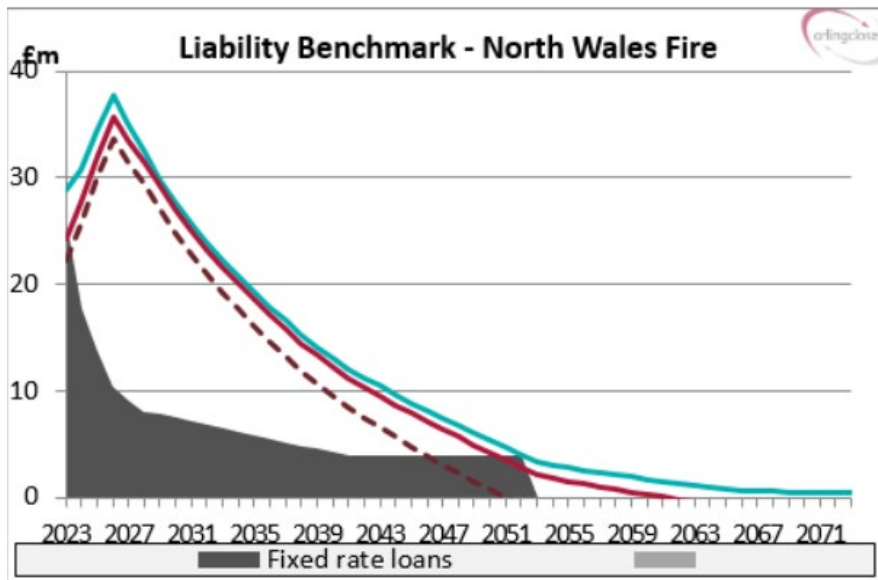
33 Fel sy'n ofynnol gan God Rheoli Trysorlys CIPFA 2021, mae'r Awdurdod yn monitro ac yn mesur y dangosyddion darbodus canlynol ar gyfer rheoli trysorlys.

Meincnod Atebolrwydd

- 34 Mae'r dangosydd newydd hwn yn cymharu gwir fenthyciadau presennol yr Awdurdod yn erbyn meincnod atebolrwydd sydd wedi'i gyfrifo i ddangos y lefel risg isaf o fenthyca. Mae'r meincnod atebolrwydd yn offeryn pwysig i helpu i gadarnhau a yw'r Awdurdod yn debygol o fod yn fenthyciwr tymor hir neu'n fuddsoddwr tymor hir yn y dyfodol, ac felly yn llywio ei ffocws strategol a'i benderfyniadau.
- 35 Mae'n cynrychioli amcangyfrif o swm cronol y benthyca allanol y mae'n rhaid i'r Awdurdod ei ddal i ariannu ei gynlluniau cyfalaf a referniw cyfredol tra'n cadw buddsoddiadau'r trysorlys ar yr isafswm o £2.0 miliwn sydd ei angen i reoli llif arian o ddydd i ddydd.

	31.3.23 Gwirioneddol £m	31.3.24 Rhagolwg £m	31.3.25 Rhagolwg £m	31.3.26 Rhagolwg £m
Benthyciadau CFR	28.88	32.42	34.50	37.70
Llai: Adnoddau mantolen	-6.40	-5.00	-4.50	-4.00
Gofyniad benthyciadau net	22.48	27.42	30.00	33.70
Plws: Lwfans hylifedd	2.00	2.00	2.00	2.00
Meincnod atebolrwydd	24.48	29.42	32.00	35.70
Benthyca presennol	-26.65	-17.80	-14.10	-10.50

- 36 Nid yw'r rhagolwg uchod yn cynnwys unrhyw gostau ar gyfer y ganolfan hyfforddi arfaethedig, gan nad yw'r Awdurdod wedi cytuno arno eto.
- 37 Mae'r meincnod atebolrwydd yn fesur hirdymor o'r angen sylfaenol i fenthyca at bob diben dros y tymor hir ac mae'n seiliedig ar y rhaglen gyfalaf bresennol a symudiadau llif arian rhagolygol eraill. Mae'n offeryn i gymharu'r portffolio benthyciadau presennol yn erbyn yr angen presennol i fenthyca a'r angen a gynlluniwyd, o ran lefel a chyfnod y benthyca. Mae'n nodi a yw benthyca tymor hir yn fwy priodol.
- 38 Yn dilyn ymlaen o'r rhagolwg tymor canolig uchod, mae'r meincnod atebolrwydd tymor hir yn rhagdybio gwariant cyfalaf a ariennir drwy fenthyca o £4m-£6m rhwng 2023/24 a 2025/26, isafswm darpariaeth referniw ar wariant cyfalaf newydd yn seiliedig ar oes yr asedau presennol, yn unol â'r polisi cyfrifyddu, incwm a gwariant yn cynyddu gan chwyddiant o 2.5% y flwyddyn a gostyngiad yn y cronfeydd wrth gefn. Dangosir hyn yn y siart isod ynghyd â phroffil aeddfedrwydd benthyciadau presennol yr Awdurdod.

- 39 Mae'r graff yn dangos bod yr Awdurdod yn disgwyl y bydd angen benthyca yn y blynyddoedd i ddod. Bydd gofyniad benthyca gan yr Awdurdod bob amser gan nad oes ganddo arian sylweddol na chronfeydd wrth gefn a dim ond mynediad cyfyngedig sydd ganddo i arian grant cyfalaf.
- 40 Mae'r llinell las yn cynrychioli'r angen i ariannu gwariant cyfalaf trwy fenthyca (y Gofyniad Ariannu Cyfalaf neu CFR). Mae'r llinellau coch yn cynrychioli'r angen i ariannu gwariant cyfalaf trwy fenthyca unwaith y bydd cronfeydd wrth gefn a gwarged (neu ddiffygion) cyfalaf gweithio wedi'u hystyried – dyma'r gwir angen i fenthyca y mae CIPFA wedi'i ddiffinio fel y Meincnod Atebolrwydd. Mae'r llinell doredig goch yn cynrychioli'r sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn ac mae'r llinell solet yn cynrychioli'r sefyllfa ganol blwyddyn ar gyfartaledd. Mae'r ardaloedd lliw llwyd yn dangos benthyciadau gwirioneddol. Pan fydd yr ardal lwyd yn disgyn o dan y llinellau coch mae hyn yn golygu bod angen benthyca.

Strwythur Aeddfedrwydd Benthyca

- 41 Mae'r dangosydd hwn wedi'i osod i reoli pa mor agored yw'r Awdurdod i risg ail-ariannu. Y terfynau uchaf ac isaf ar strwythur aeddfedrwydd yr holl fenthyca oedd:

	30.9.23 Gwirioneddol	Gwirioneddol	Terfyn Uchaf	Terfyn Isaf	Cydymffurfiwyd D/N
O dan 12 mis	3.78	17.03%	60.00%	0.00%	D
12 mis ac o fewn 24 mis	2.48	11.17%	45.00%	0.00%	D
24 mis ac o fewn 5 mlynedd	8.40	37.84%	45.00%	0.00%	D
5 mlynedd ac o fewn 10 mlynedd	0.68	3.06%	75.00%	0.00%	D
10 mlynedd ac uwch	6.86	30.90%	100.00%	0.00%	D

- 42 Mae'r cyfnodau amser yn dechrau ar ddiwrnod cyntaf pob blwyddyn ariannol. Y dyddiad aeddfedu ar gyfer benthycu yw'r dyddiad cynharaf y gall y benthyciwr fynnu ad-daliad.

Buddsoddiadau Rheoli Trysorlys Tymor Hir

- 43 Nid yw'r Awdurdod yn dal unrhyw fuddsoddiadau trysorlys tymor hir.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae'r adroddiad hwn yn cysylltu ag amcanion llesiant tymor hir yr Awdurdod gan sicrhau bod prynu asedau i gefnogi'r gwaith o ddarparu gwasanaethau rheng flaen yn cael ei wneud mewn modd darbodus, fforddiadwy a chynaliadwy. Mae trefniadau rheoli trysorlys effeithiol yn sicrhau bod digon o fuddsoddiad mewn seilwaith i alluogi'r gwasanaeth i ddarparu ymatebion brys a gwaith atal ymhell i'r dyfodol.
Cyllideb	Pennir y gyllideb yn flynyddol ar gyfer ariannu cyfalaf yn unol ag adroddiad y Trysorlys.
Cyfreithiol	Mae'r fframwaith rheoleiddio wedi'i nodi ym mharagraff 1.
Staffio	Dim
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/y Gymraeg	Dim
Risgiau	Buddsoddi arian dros ben – mae perygl y gallai'r sefydliad ariannol lle buddsoddir arian Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru (y Gwasanaeth) fethu, gan arwain at golli rhan o'r prifswm a fuddsoddwyd. Fodd bynnag, un o ddibenion yr adroddiad yw lliniaru'r risg hon.

Adrodd i'r	Pwyllgor Archwilio
Dyddiad	18 Rhagfyr 2023
Swyddog Arweiniol	Helen MacArthur, Prif Swyddog Tân Cynorthwyol Cyllid ac Adnoddau
Swyddog Cyswllt	Angharad Ellis (MIAA)
Pwnc	Diweddariad ar yr Archwiliad Mewnol

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Pwrpas yr adroddiad hwn yw rhoi diweddariad i'r Aelodau ar y gwaith a wnaed gan MIAA, darparwyr archwiliad mewnol yr Awdurdod.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Mae'n ofynnol i'r Awdurdod roi trefniadau ar waith ar gyfer archwilio systemau rheoli. Penodwyd MIAA ym mis Mehefin 2023 i ddarparu gwasanaethau archwilio mewnol i'r Awdurdod.
- 3 Mae'r adroddiad sydd wedi'i gynnwys yn Atodiad 1 yn darparu trosolwg o'r gwaith a wnaed hyd at 30 Tachwedd 2023 a'r gwaith y bwriedir ei wneud am weddill y flwyddyn ariannol.

ARGYMHELLION

- 4 Argymhellir bod yr Aelodau yn:
 - i. Nodi'r gwaith a wnaed gan MIAA hyd at 30 Tachwedd 2023 ac yn nodi'r adolygiadau y bwriedir eu cynnal am weddill y flwyddyn ariannol.

CEFNDIR

- 5 Mae Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 (y Rheoliadau) yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod wneud trefniadau priodol ac effeithiol ar gyfer systemau rheoli mewnol. Mae hyn yn cynnwys y trefniadau ar gyfer rheoli risg a rheoli ariannol digonol ac effeithiol.
- 6 Mae'r Rheoliadau hefyd yn ei gwneud yn ofynnol cynnal archwiliad mewnol digonol ac effeithiol o'r systemau rheoli mewnol, y mae'n rhaid adrodd ar ei ganfyddiadau i Aelodau'r Awdurdod. Mae'n ofynnol i'r Awdurdod gymeradwyo'r Datganiad o Reolaeth Fewnol yn flynyddol.

- 7 Penodwyd MIAA gan yr Awdurdod fel ei archwilydd mewnol yng nghyfarfod 18 Mehefin 2023 y Pwyllgor Archwilio. Cymeradwywyd y Cynllun Archwilio gan y Pwyllgor Archwilio yn ei gyfarfod ar 18 Medi 2023.

GWYBODAETH

- 8 Mae'r adroddiad sydd wedi'i gynnwys yn Atodiad 1 yn darparu trosolwg o'r gwaith a wnaed hyd at 30 Tachwedd 2023. Mae hwn yn cadarnhau bod yr adolygiad o drefniadau'r Awdurdod ar gyfer rheoli'r gyflogres a rheoli absenoldeb wedi ei gwblhau. Mae'r system gyflogres yn system ariannol graidd ac mae trafodiadau yn cyfrif am dros 70% o wariant. Adroddir ar wahân ar yr adroddiad archwilio manwl.
- 9 Mae'r adroddiad hefyd yn amlinellu bod gwaith yn mynd rhagddo mewn perthynas â'r Fenter Twyll Genedlaethol (NFI). Mae MIAA wedi darparu cymorth wrth adolygu paru data posibl er mwyn rhoi sicrwydd ar drefniadau creiddiol yr Awdurdod.
- 10 Bydd gwaith MIAA hefyd yn canolbwyntio ar feysydd risg eraill gan gynnwys trefniadau'r Awdurdod ar gyfer rheoli seiberddiogelwch ac adolygiad o systemau ariannol allweddol yr Awdurdod.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae gweithredu systemau ariannol sy'n cael eu rheoli'n briodol yn cefnogi cyflawni amcanion llesiant a chynaliadwyedd tymor hwy gwasanaethau.
Y Gyllideb	Mae sicrwydd ar fodolaeth a gweithrediad rheolaethau mewnol yn cefnogi'r prosesau pennu a monitro cyllideb effeithiol
Cyfreithiol	Mae trefniant archwilio mewnol effeithiol yn un o ofynion Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014
Staffio	Mae'r adolygiad o systemau ariannol allweddol gan gynnwys y gyflogres yn rhoi sicrwydd bod rheolaethau yn bresennol a bod taliadau yn cyd-fynd â pholisïau a gweithdrefnau y cytunwyd arnynt.
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/ Y Gymraeg	Mae arweinydd ymgysylltu MIAA yn siarad Cymraeg a bydd adroddiadau'n destun y prosesau cyfieithu arferol.
Risgiau	Cyflwynir y Datganiad o Sicrwydd yn unol â'r Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio a Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus. Heb sicrwydd o'r fath, ni fyddai'r Aelodau yn ymwybodol o ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd llywodraethiant corfforaethol, rheoli risg a threfniadau rheolaeth fewnol a'u gallu cysylltiedig i gyflawni eu hamcanion. Ni fyddai unrhyw faterion neu wendidau sylweddol a nodwyd gan yr Archwiliad Mewnol yn cael eu hystyried wrth baratoi'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol.

Internal Audit Progress Report

Audit Committee (December 2023)

North Wales Fire and Rescue Service

Contents

1 Introduction

2 Key Messages for Audit Committee Attention

Appendix A: Contract Performance

Appendix B: Performance Indicators

Appendix C: Assurance Definitions and Risk Classifications

Public Sector Internal Audit Standards

Our work was completed in accordance with Public Sector Internal Audit Standards and conforms with the International Standards for the Professional Practice of Internal Auditing.

Executive Summary

This report provides an update to the Audit Committee in respect of the progress made in against the Internal Audit Plan for 2023/24 and brings to your attention matters relevant to your responsibilities as members of the Audit Committee.

This progress report provides a summary of Internal Audit activity and complies with the requirements of the Public Sector Internal Audit Standards.

Comprehensive reports detailing findings, recommendations and agreed actions are provided to the organisation, and are included within the Audit Committee papers. In addition, a consolidated follow up position is reported on a periodic basis to the Audit Committee.

This progress report covers the period 19th August to 31st November 2023

3 Executive Summary

2023/24 Audit Reviews

The following reviews have been finalised:

- Payroll & Attendance Management (Substantial Assurance)

Overall, the review identified that controls were designed and operating effectively, noting some areas of improvement. A number of recommendations were raised including the development of a Payroll Policy, accuracy of the effective date of change captured on i-Trent, monitoring of access rights on i-Trent and the retention of evidence of stage reviews and keeping in touch interviews in relation to attendance management. ***The full report has been included separately in the Audit Committee papers.***

- National Fraud Initiative (NFI) Preparation Briefing

An initial Briefing Note was issued in September 2023 which provided a summary of the data matches received. Further work will be undertaken later in the year with a more detailed examination of the potential matches following our investigation.

- Review of Whistleblowing policy, Anti-fraud & Corruption and Gifts & Hospitality

We reviewed several policies and procedures from an Anti-Fraud perspective. A Briefing Note was issued in September 2023 which included a number of recommendations to strengthen the policies in place.

The following reviews are in progress:

- IT – Cyber Organisational Controls (fieldwork)
- Key Financial Systems (fieldwork)

Follow Up

There is no follow up work to report at this stage, but we have completed the handover from Conwy Council.

Audit Plan Changes

Audit Committee approval will be requested for any amendments to the original plan and highlighted separately below to facilitate the monitoring process. There are no current proposals to amend the approved audit plan.

Added Value

Events

- Transforming the delivery of public services using Human Learning Systems Approach (7th December 2023)

Events are free to all clients and bookings can be made by clicking on the above link or via our website www.miaa.nhs.uk and click on Events.

Appendix A: Contract Performance

The Public Sector Internal Audit Standards (PSIAS) state that ‘The chief audit executive must deliver an annual internal audit opinion and report that can be used by the organisation to inform its governance statement.’

Below sets out the overview of delivery for your Head of Internal Audit Opinion for 23/24:

HOIA Opinion Area	TOR Agreed	Status	Assurance Level	Audit Committee Reporting
Risk Management Core Controls		Scheduled for Q4		March 2024
Key Financial Systems		Fieldwork		March 2024
National Fraud Initiative (NFI)	N/A	Initial Briefing – Completed Full Report	N/A	December 2023 March 2024
Payroll & Attendance Management		Completed	Substantial	December 2023
IT – Cyber Organisational Controls		Fieldwork		March 2024
Follow Up				
Q1	N/A	Completed by Conwy Council Auditors	N/A	June 2023
Q4	N/A	Scheduled for Q4		March 2024

HOIA Opinion Area	TOR Agreed	Status	Assurance Level	Audit Committee Reporting
Contingency – Added Value Support & Guidance				
Policy and Procedure review Whistleblowing policy, Anti-fraud & Corruption and Gifts & Hospitality	N/A	Completed	N/A	N/A

If due to circumstances beyond our control we are unable to achieve sufficient depth or coverage, we may need to caveat opinions and explain the impact of this and what will be done to retrieve the position in future.

Appendix B: Performance Indicators

The primary measure of your internal auditor's performance is the outputs deriving from work undertaken. The following provides performance indicator information to support the Committee in assessing the performance of Internal Audit.

Element	Reporting Regularity	Status	Summary
Delivery of the Head of Internal Audit Opinion (Progress against Plan)	Each Audit Committee	Green	No issues to report
Issue a Client Satisfaction Questionnaire following completion of every audit.	Every Final report includes a questionnaire for client feedback	Green	
Percentage of recommendations raised which are agreed	Each Audit Committee	Green	
Percentage of recommendations which are implemented	Follow Up will be reported twice per year	Green	
Qualified Staff	Annual	Green	MIAA have a highly qualified and diverse workforce which includes 75% qualified staff.
Quality	Annual	Green	MIAA operate systems to ISO Quality Standards. The External Quality Assessment, undertaken by CIPFA, provides assurance of MIAA's compliance with the Public Sector Internal Audit Standards. MIAA conforms with the Public Sector Internal Audit Code of Ethics.

Appendix C: Assurance Definitions and Risk Classifications

Level of Assurance	Description
High	There is a strong system of internal control which has been effectively designed to meet the system objectives, and that controls are consistently applied in all areas reviewed.
Substantial	There is a good system of internal control designed to meet the system objectives, and that controls are generally being applied consistently.
Moderate	There is an adequate system of internal control, however, in some areas weaknesses in design and/or inconsistent application of controls puts the achievement of some aspects of the system objectives at risk.
Limited	There is a compromised system of internal control as weaknesses in the design and/or inconsistent application of controls puts the achievement of the system objectives at risk.
No	There is an inadequate system of internal control as weaknesses in control, and/or consistent non-compliance with controls could/has resulted in failure to achieve the system objectives.

Risk Rating	Assessment Rationale
Critical	Control weakness that could have a significant impact upon, not only the system, function or process objectives but also the achievement of the organisation's objectives in relation to: <ul style="list-style-type: none"> the efficient and effective use of resources the safeguarding of assets the preparation of reliable financial and operational information compliance with laws and regulations.
High	Control weakness that has or is likely to have a significant impact upon the achievement of key system, function or process objectives. This weakness, whilst high impact for the system, function or process does not have a significant impact on the achievement of the overall organisation objectives.
Medium	Control weakness that: <ul style="list-style-type: none"> has a low impact on the achievement of the key system, function or process objectives; has exposed the system, function or process to a key risk, however the likelihood of this risk occurring is low.
Low	Control weakness that does not impact upon the achievement of key system, function or process objectives; however implementation of the recommendation would improve overall control.

Limitations

The matters raised in this report are only those which came to our attention during our internal audit work and are not necessarily a comprehensive statement of all the weaknesses that exist, or of all the improvements that may be required. Whilst every care has been taken to ensure that the information in this report is as accurate as possible, based on the information provided and documentation reviewed, no complete guarantee or warranty can be given with regards to the advice and information contained herein. Our work does not provide absolute assurance that material errors, loss or fraud do not exist.

Responsibility for a sound system of internal controls and the prevention and detection of fraud and other irregularities rests with management and work performed by internal audit should not be relied upon to identify all strengths and weaknesses in internal controls, nor relied upon to identify all circumstances of fraud or irregularity. Effective and timely implementation of our recommendations by management is important for the maintenance of a reliable internal control system.

Reports prepared by MIAA are prepared for your sole use and no responsibility is taken by MIAA or the auditors to any director or officer in their individual capacity. No responsibility to any third party is accepted as the report has not been prepared for, and is not intended for, any other purpose and a person who is not a party to the agreement for the provision of Internal Audit and shall not have any rights under the Contracts (Rights of Third Parties) Act 1999.

Anne-marie Harrop

Regional Assurance Director

Tel: 07920 150313

Email: Anne-marie.harrop@miaa.nhs.uk

Angharad Ellis

Senior Audit Manager

Tel: 07469 378328

Email: Ann.ellis@miaa.nhs.uk

Adrodd i'r	Pwyllgor Archwilio	
Dyddiad	18 Rhagfyr 2023	
Swyddog Arweiniol	Helen MacArthur, Prif Swyddog Tân Cynorthwyol Cyllid ac Adnoddau	
Swyddog Cyswllt	Angharad Ellis (MIAA)	
Pwnc	Adroddiad Archwilio Mewnol – Cyflogres a Rheoli Presenoldeb	

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Pwrpas yr adroddiad hwn yw cyflwyno i'r Aelodau ganfyddiadau'r adolygiad archwilio mewnol o'r trefniadau a'r rheolaethau cyflogres a rheoli presenoldeb.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Mae'n ofynnol i'r Awdurdod roi trefniadau ar waith ar gyfer archwilio systemau rheoli. Ystyrir bod trefniadau cyflogres a rheoli presenoldeb yn system ariannol allweddol a bu'r archwiliad yn adolygu dyluniad a gweithrediad y trefniadau hyn.
- 3 Mae'r adroddiad sydd wedi'i gynnwys yn Atodiad 1 yn darparu sicrwydd sylweddol, meysydd arfer da a nodwyd ac yn gwneud saith argymhelliad ar gyfer gwella pellach.

ARGYMHELLION

- 4 Argymhellir bod yr Aelodau yn:
 - i. Nodi canfyddiadau'r adolygiad archwilio mewnol o'r trefniadau cyflogres a rheoli presenoldeb.

CEFNDIR

- 5 Mae'r cynllun Archwilio Mewnol a gymeradwywyd ar gyfer 2024/25 yn cynnwys adolygiad o systemau sy'n bwysig i'r busnes sy'n cynnwys archwilio'r trefniadau cyflogres a rheoli presenoldeb.
- 6 Mae presenoldeb a gweithrediad rheolaethau effeithiol yn hanfodol i'r trefniadau llywodraethu cyffredinol ac yn galluogi'r Awdurdod i gyflawni ei gyfrifoldebau mewn perthynas â'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol.

GWYBODAETH

- 7 Mae'r adroddiad sydd wedi'i gynnwys yn Atodiad 1 yn rhoi cadarnhad o'r gwaith a wnaed i adolygu amgylchedd rheoli ac effeithiolrwydd gweithredu'r system gyflogres a rheoli presenoldeb.
- 8 Mae'r adroddiad yn cadarnhau lefel sylweddol o sicrwydd gydag arfer da wedi'i nodi mewn perthynas â'r trefniadau ar gyfer rheoli presenoldeb. Cytunwyd ar saith argymhelliad ar gyfer gwella pellach gyda'r rheolwyr.

IMPLICATIONS

Amcanion Llesiant	Mae gweithredu systemau ariannol sy'n cael eu rheoli'n briodol yn cefnogi cyflawni amcanion llesiant a chynaliadwyedd tymor hwy gwasanaethau.
Y Gyllideb	Mae sicrwydd ar fodolaeth a gweithrediad rheolaethau mewnol yn cefnogi'r prosesau pennu a monitro cyllideb effeithiol
Cyfreithiol	Mae trefniant archwilio mewnol effeithiol yn un o ofynion Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014
Staffio	Mae'r adolygiad o systemau ariannol allweddol gan gynnwys y gyflogres yn rhoi sicrwydd bod rheolaethau yn bresennol a bod taliadau yn cyd-fynd â pholisïau a gweithdrefnau y cytunwyd arnynt.
Cydraddoldeb/ Hawliau Dynol/Y Gymraeg	Mae arweinydd ymgysylltu MIAA yn siarad Cymraeg a bydd adroddiadau'n destun y prosesau cyfieithu arferol.
Risgiau	Mae'r adroddiad yn cadarnhau lefel sylweddol o sicrwydd gyda phob argymhelliad ar gyfer gwella yn risg isel neu ganolig.

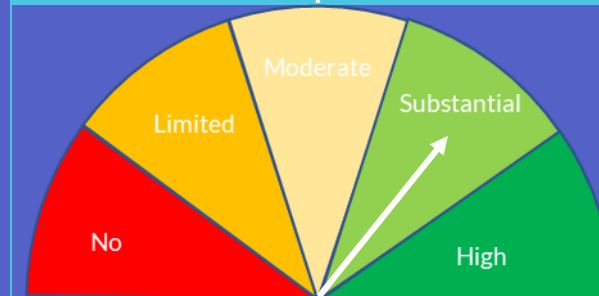
Payroll & Attendance Management Review

Assignment Report 2023/24 (Final)

North Wales Fire & Rescue Service

304NWFRS_2324_008

Overall Assurance Opinion

There is a good system of internal control designed to meet the system objectives, and that controls are generally being applied consistently.

Contents

1 Executive Summary

2 Findings and Management Action

Appendix A: Engagement Scope

Appendix B: Assurance Definitions and Risk Classifications

Appendix C: Report Distribution

MIAA would like to thank all staff for their co-operation and assistance in completing this review.

This report has been prepared as commissioned by the organisation, and is for your sole use. If you have any queries regarding this review please contact the Engagement Manager. To discuss any other issues then please contact the Director.

1 Executive Summary

The overall objective of the audit was to evaluate the robustness and effectiveness of controls that support the HR/payroll and sickness absence system(s) to ensure validity, accuracy, and timeliness of payments to employees.

Key Findings/Conclusion

Overall, the review identified that controls were designed and operating effectively, noting some areas of improvement. The main areas of good practice related to the reporting arrangements around Attendance Management. Our review identified that long term sickness absence is monitored as part of the Attendance, Grievance and Discipline Committee. Sickness absence is also monitored as part of the Human Resources report which is reported at each Health, Safety and Wellbeing Committee meeting (held quarterly). Our review also found that sickness absence is reported to the Fire Authority on a quarterly basis which reflects the importance placed on this issue.

We confirmed that robust controls are in place over the monthly payroll runs within the Payroll team. Checklists are completed each month to evidence the audit report checks undertaken, prior to the payroll run. Our testing of amendments to pay (e.g. enhancements, overtime and additional basic hours) identified that all had been appropriately authorised by the Line Manager as confirmation of hours worked with evidence in place to demonstrate adequate segregation of duties in place within the Payroll team.

However, our review identified a number of areas that require improvement to ensure controls are adequately designed and operating effectively. These primarily related to our testing of changes where we found in one case, the effective date of change had not been accurately inputted onto i-Trent (the payroll system). We could not confirm that a formal review is undertaken of i-Trent users on a monthly basis and super user access was not monitored at the time of the review. Our testing of a sample of episodes of sickness absence identified that Absence from a Sickness Keeping in Touch forms (ASKITs) and review stages have not been consistently completed and applied as per the Attendance Management Policy. We also recommend that the Fire Service develops a Payroll Policy to oversee the payroll practices in place.

Objectives Reviewed	RAG Rating
Policies and Procedures	Amber
Access Rights	Amber
Starters, changes and leavers	Amber
Amendments to pay	Green
Overpayments	Amber
Payroll runs	Green
Payroll reconciliations	Amber
Managing Sickness Absence	Amber
Sickness reporting	Green

Recommendations		
Risk Rating	Control Design	Operating Effectiveness
Critical	0	0
High	0	0
Medium	2	2
Low	2	1
Total	4	3

Areas of Good Practice

Payroll

- At the time of the review, we confirmed that all staff who have access to i-Trent (payroll system) were appropriate for their duties and role.
- Audit testing of new starters, changes and terminations found adequate segregation of duties were in place within Payroll. In all cases, the manual payroll forms had been signed and dated upon input and checking. Of our sample all had been notified to the Payroll team in a timely manner.
- Audit testing of a sample of amendments to pay (e.g. enhancements, overtime and additional basic hours) identified that all had been appropriately authorised by the Line Manager as confirmation of hours worked. Of our sample all had been accurately input to the Payroll system with adequate segregation of duties in place.
- Our walkthrough testing of overpayments identified that appropriate records were held for each overpayment. Full audit trails were held on file to demonstrate the recovery of overpayments with debtor invoices raised.
- A review of the last 3 months payroll runs confirmed that a checklist is completed for each month to evidence the series of checks and validations performed by the Payroll officers, prior to the payroll run. We also identified that the Payroll runs had been authorised by the Assistant Chief Fire Officer (or the Head of Finance) to process the payment.

Attendance Management

- The Service has a detailed and recently revised Attendance Management Policy in place which was approved by the Senior Management Team in June 2023. This is subject to an annual review

and is supported by a suite of documents (including procedures, workflows and modified duties forms). A review of the Policy confirmed that it clearly defines the roles and responsibilities of key staff including all employees and Line Managers.

- Testing was undertaken of a sample of 10 members of staff (covering both Grey and Green books) who have been on long-term sickness absence from April 2023 to date. Our testing identified the following:
 - In all cases, we confirmed that the employees had been paid in accordance with the Sickness Pay Entitlement procedure for both Grey and Green book employees.
 - In all cases the self-certification form had been received in line with the Sickness Absence Reporting, Certification and Contact Procedure which had been completed by the Line Manager or Occupational Health (e.g. following a failed medical test).
 - In all applicable cases, we found that GP fitness to work forms had not been obtained by HR to cover the whole period of absence. It was noted that fitness to work forms were not required where individuals have been absent from work due to a failed medical test.
- A further sample of 10 episodes of sickness absence were selected for testing (covering both Grey and Green books). Our testing identified that staff had been offered appropriate phased return arrangements to facilitate their return work and that these had been accurately recorded on i-Trent.
- The Attendance Grievance and Discipline Committee (AGDC) reviews long-term sickness every 6 weeks. We confirmed that any decisions and outcomes have been logged on the sickness spreadsheet for input into i-Trent.

- Our review of the Health, Safety and Wellbeing Committee agendas and minutes identified that Attendance Management has been included as part of the Human Resources Report and that this is reported on a quarterly basis. This provides an update on sickness by area (for both short and long term), calendar days lost, reasons for absence by category and absences following work-related accidents. A review of meeting minutes demonstrated discussion in relation to attendance management.
- The Fire Authority also receives information in relation to sickness absence as part of the Performance Monitoring report which is reported on a quarterly basis. Overall we found adequate monitoring and reporting arrangements are in place in relation to attendance management.

	<p>user access was not monitored at the time of the review.</p> <p>1.4. Attendance Management - Testing was completed on a sample of 10 members of staff (covering both Grey and Green books) who have taken long-term sickness absence leave from April 2023 to date. In 3 cases we identified that an Absence from a Sickness Keeping in Touch form (ASKIT) had either not been completed for every month during the sickness absence period (2 cases) or that no ASKITs were held on file for the episode of sickness tested (1 case). In our sample, all members of staff had breached one or more trigger points per the Attendance Management policy. Our testing identified that in 2 cases, the stage review letters had not been issued in a timely manner.</p>
Low	<p>1.5. Payroll - The monthly reconciliation between iTrent and the General Ledger is not formally documented. A control sheet should be completed to confirm that the control accounts and holding codes have been checked to ensure that they were cleared to zero for each month. This should be signed as prepared and reviewed to confirm adequate segregation of duties were in place.</p> <p>1.6. Payroll - A monthly log of overpayments is maintained by Payroll and this was found to be minimal in terms of volume of overpayments made by the Service. However, the value of overpayments was not monitored.</p>

Key Findings – Issues Identified

Medium	<p>1.1. Payroll - Discussions with management confirmed that although checklists were in place to ensure payroll procedures were followed, this was not supported by a formal policy/procedure outlining key roles and responsibilities.</p> <p>1.2. Payroll - Audit testing of 10 changes identified that in one case the effective date of change had not been accurately added to the i-Trent system. The employee changed their retained hours on the 1/7/23, however this had been input onto i-Trent as the 28/6/23.</p> <p>1.3. Payroll - The HR MIS System Specialist receives a schedule on a monthly basis which is used to sense check the users, however this check was not evidenced. In addition, we were informed that super</p>
--------	---

1.7. Attendance Management - Testing was completed on a sample of 10 episodes of sickness absence (covering Grey and Green books) from April 2023 to date. In one case, a return to work interview form had not been completed at the time of the review.

2 Findings and Management Action

1. Payroll Policy		Risk Rating: Medium
Control Design		
<p>Key Finding – Discussions with management confirmed that although checklists were in place to ensure payroll procedures were followed, this was not supported by a formal policy/procedure outlining key roles and responsibilities.</p>	<p>Specific Risk – Where roles and responsibilities are not clear, payments may be made to staff not employed by the organisation or for hours not worked, adversely impacting the financial position of the organisation. Requests for amendments made by authorised individuals do not reach, or are not processed by payroll staff, resulting in under/overpayments.</p>	<p>Recommendation - We recommend that a formal policy is developed to oversee payroll practices. This should outline all the procedures within Human Resources and Payroll and promote maintaining good practice. Roles and responsibilities should be detailed setting out the duties of the Human Resources team, Payroll team and Line Managers. Checklists for procedures should form part of the policy as appendices and detail regarding how these should be used and approved should be included. This policy should then be reviewed on an annual basis and have a Senior Management Team approval.</p>
<p>Management Response - There is an ongoing action plan to document all the procedures performed by Payroll & this will confirm who has the authority to complete each task. This will follow the format of the scheme of delegation that is in place for accounting staff.</p> <p>Responsible Officer – Payroll Manager</p> <p>Implementation Date – 31/01/24</p>		Evidence to confirm implementation – Payroll Policy.
2. Changes		Risk Rating: Medium
Operating Effectiveness		

<p>Key Finding – Audit testing of 10 changes identified that in one case the effective date of change had not been accurately added to the i-Trent system. The employee changed their retained hours on the 1/7/23, however this had been input onto i-Trent as the 28/6/23.</p>	<p>Specific Risk – Changes and are not effectively managed and controlled, resulting in under / overpayments.</p>	<p>Recommendation – Both Human Resources and Payroll teams should ensure that the effective date of change are adequately checked and verified to ensure that the dates have been correctly inputted on the i-Trent system. Evidence of this check should be documented.</p>
<p>Management Response – Moving forward, Payroll will add checking the Hours & Basis screen into our process to further ensure system accuracy. The check will highlight if the entry has not been made at all or has been made with the system date set after the date the individual has changed their hours. This, along with a report produced by HR will highlight all possible differences.</p> <p>Responsible Officer – Payroll Manager Implementation Date – 24/10/2023</p>		<p>Evidence to confirm implementation – Documented checks.</p>

<p>3. Monitoring of access rights on i-Trent</p>		<p>Risk Rating: Medium</p>
<p>Control Design</p>		
<p>Key Finding – The HR MIS System Specialist receives a schedule on a monthly basis which is used to sense check the users, however this check was not evidenced. In addition, we were informed that super user access was not monitored at the time of the review. Reports can be run from the system to check this.</p>	<p>Specific Risk – User access is not set up to enforce segregation of duties, resulting in the addition of ‘ghost’ employees.</p>	<p>Recommendation – The routine review carried out by the HR MIS System Specialist should be evidenced and held on file for each month. In addition, super user access should be monitored by an independent staff member to confirm that access at this level is appropriately controlled.</p>

<p>Management Response – Monthly audit report has been updated in a way which should make it easier to highlight any amendments needed in access level.</p> <p>The new report allows for: better comparison of departments and access roles typically assigned within each department, better monitoring of ghost user accounts (accounts not linked to an employee profile) and better maintenance of ended user accounts.</p> <p>The report will be run monthly to the iTrent Helpdesk inbox where it will have an initial review by the MIS System Specialist or appropriate alternative. Comments will be added to identify changes or investigations actioned from the audit document. The file will then be forwarded the HR department for a secondary review. A document controls page will be used to monitor who completed the reviews and when. The documents will be saved in a designated folder.</p> <p>Responsible Officer – HR MIS Officer</p> <p>Implementation Date – 10/10/2023</p>	<p>Evidence to confirm implementation – Monthly i-Trent report check and control document.</p>
---	--

<p>4. ASKITs and Stage Reviews</p>		<p>Risk Rating: Medium</p>
<p>Operating Effectiveness</p>		
<p>Key Finding – Testing was completed on a sample of 10 members of staff (covering both Grey and Green books) who have taken long-term sickness absence leave from April 2023 to date. In 3 cases we identified that an ASKIT form had either not been consistently completed for each month during the duration of the sickness absence (2 cases) or that no ASKITs were held on file for the episode of sickness tested (1 case).</p>	<p>Specific Risk – Non-compliance with the Attendance Management policy.</p>	<p>Recommendation – The Service should ensure that ASKITs are completed for each month of sickness absence in line with the Attendance Management policy.</p> <p>Line Managers in conjunction with Human Resources should notified in a timely manner than an employee who is off sick is due to trigger the next review stage. This should ensure that the next review stage is issued in line with the requirements per the Attendance Management policy.</p>

<p>In our sample, all members of staff had breached one or more trigger points per the Attendance Management policy. Our testing identified that in 2 cases, the stage review letters had not been issued in a timely manner.</p>		
<p>Management Response - HR Specialists have been following up on overdue ASKIT forms and chasing Line Managers when necessary. However, despite these efforts, some forms have not been provided. In addition to this, an automated email is sent to the line manager from iTrent outlining the responsibilities of the manager when their staff members are absent due to illness.</p> <p>The Auditor was presented with evidence to assure them that HR Specialists have been actively chasing ASKIT forms, but Line Managers are not consistently actioning these requests. Thus, highlighting a potential capability issue among line managers.</p> <p>Discussions have taken place among the HR Department regarding situations where managers are unable to complete the ASKIT forms with their staff, such as during a hospital stay. In such cases, managers should still complete the ASKIT form, outlining the reasons for their inability to do so. This information can then be stored in the employee's iTrent record.</p> <p>Moving forward, overdue ASKIT forms will be more prominently features in the AGDC report. It has been agreed at the Attendance, Grievance and Discipline Committee that HR Specialists will attend Station Support Officer meetings to provide an awareness session concerning attendance management and compliance with the ASKIT requirements. Training is already offered to Line Managers.</p> <p>Responsible Officer – HR Specialist Team Implementation Date – 10/10/2023</p>		<p>Evidence to confirm implementation – ASKITs held on personnel files. Timely issue of stage review letters.</p>

5. Payroll reconciliations		Risk Rating: Low
Control design		
<p>Key Finding – The monthly reconciliation between iTrent and the General Ledger was not formally documented. A control sheet should be completed to confirm that the control accounts and holding codes have been checked to ensure that they were cleared to zero for each month. This should be signed as prepared and reviewed to confirm adequate segregation of duties were in place.</p>	<p>Specific Risk – Interfaces are inaccurately uploaded, resulting in payments made to incorrect individuals, or for hours not worked.</p>	<p>Recommendation – A control sheet should be completed to confirm that the control accounts and holding codes have been checked to ensure that they are cleared to zero for each month, this should be signed as prepared and reviewed to confirm adequate segregation of duties are in place.</p>
<p>Management Response - The accounts relating to third party payments (e.g. pensions, student loans, app levy etc) are checked each month. The Payroll Manager completes a schedule of payments which he checks against the iTrent data. This is picked up by the Finance Apprentice, who enters the AP Payments onto the Financial System for processing, at the same time checking the balance of the ledger accounts to ensure they agree. Any variances are checked and amended as appropriate with the Senior Finance Officer/Payroll Manager.</p> <p>The pay file is imported into the GL as a journal format. Therefore, total debits must equal total credits, and the Pay ledger in totality will net to zero.</p> <p>Technology One (financials system) does not use holding accounts.</p> <p>External audit have asked for a year-end reconciliation between iTrent and TechOne. This was provided for the 2022/23 audit, and we will review the process and look to implement in the current year.</p> <p>Responsible Officer – Deputy Head of Finance and Procurement</p> <p>Implementation Date – 31/12/2023</p>		<p>Evidence to confirm implementation – Monthly reconciliations iTrent/General Ledger.</p>

6. Monitoring of overpayments		Risk Rating: Low
Control Design		
Key Finding – A monthly log of overpayments is maintained by Payroll and this was found to be minimal in terms of volume of overpayments made by the Service. However, the value of overpayments was not monitored.	Specific Risk – Records of overpayments are not made or monitored, resulting in non-recovery of payments made in error.	Recommendation - The monthly log should be enhanced to include total value of the overpayments so that trends can be identified and movements in payments can be tracked. This should be monitored on a monthly basis by the Service and escalated accordingly.
Management Response - From September 2023 an overpayment log has been created, it details the employee, position & value overpaid. It also includes the detail of why the overpayment occurred, when the employee was notified of the overpayment & where applicable when the overpayment was recovered. Responsible Officer – Payroll Manager Implementation Date – Completed		Evidence to confirm implementation – Monthly overpayment log.

7. Return to work interviews		Risk Rating: Low
Operating Effectiveness		
Key Finding – Testing was completed on a sample of 10 members of staff (covering both Grey and Green books) who have taken long-term sickness absence leave from April 2023 to date. In one case, a return to work interview form had not been completed at the time of the review.	Specific Risk – Non-recording/inaccurate recording of return to work interviews for staff leading to inconsistent support to staff, impact on health and wellbeing and increased sickness absence.	Recommendation – The Service should ensure that a return to work interview is undertaken in a timely manner following all sickness related absences. Line Managers should also be reminded to send the completed forms to the Human Resources team to aide monitoring and for audit purposes.

<p>Management Response - Similar issues were noted with the Return to Work forms, which are pursued by the HR Management Assistants, with similar issues faced with the ASKIT forms.</p> <p>The HR Administration Team have a spreadsheet which is reviewed periodically and the return to works are chased within 7-10 day of the employee booking FIT or the FIT note expiration.</p> <p>During a future Station Support Meeting, HR Specialists will emphasise the importance of completing return to work paperwork. Training is also already offered to all LMs on a regular basis.</p> <p>Responsible Officer – HR Administration & Systems Co-ordinator</p> <p>Implementation Date – 10/10/2023</p>		<p>Evidence to confirm implementation – Retention of Return to Work interview forms.</p>

Appendix A: Engagement Scope

Scope

The following sub-objectives were identified:

- Roles and responsibilities have been clearly set out and communicated.
- There are appropriate procedures and guidance available for line managers to complete supporting documentation to initiate payroll processes and manage sickness absence.
- Access rights to the payroll system are controlled and monitored.
- New starters, contractual changes and terminations are notified to payroll promptly, are appropriately authorised, and are accurately added to the payroll system prior to the payroll cut-off date.
- Amendments to pay (e.g., enhancements, overtime) are appropriately authorised and accurately processed and uploaded to the payroll system.
- There is a process in place to ensure overpayments (e.g., late submission of termination / contractual change forms) are recorded, monitored and recovered in a timely manner.
- The interfaces between the payroll system and other feeder systems are checked and reconciled.
- The payroll is subject to validation, authorisation and accuracy checking before payment is made and appropriate processes are in place to review exceptional / unusual payments prior to processing.
- Sickness absence is managed in line with the requirements of the NJC Pay and Conditions.
- The Service actively facilitates employees to return to work after illness and Managers ensure that the relevant support is afforded to employees and the process is managed effectively.

- Different levels of management, and the Authority receive sufficient information in relation to sickness and absence levels, which reflects the importance placed on this issue.

Scope Limitations

The limitations to scope are as follows:

- The scope of this review focused on the objectives described above and is limited to the controls in operation at the organisation.

Limitations

The matters raised in this report are only those which came to our attention during our internal audit work and are not necessarily a comprehensive statement of all the weaknesses that exist, or of all the improvements that may be required. Whilst every care has been taken to ensure that the information in this report is as accurate as possible, based on the information provided and documentation reviewed, no complete guarantee or warranty can be given with regards to the advice and information contained herein. Our work does not provide absolute assurance that material errors, loss or fraud do not exist.

Responsibility for a sound system of internal controls and the prevention and detection of fraud and other irregularities rests with management and work performed by internal audit should not be relied upon to identify all strengths and weaknesses in internal controls, nor relied upon to identify all circumstances of fraud or irregularity. Effective and timely implementation of our recommendations by management is important for the maintenance of a reliable internal control system

Appendix B: Assurance Definitions and Risk Classifications

Level of Assurance	Description
High	There is a strong system of internal control which has been effectively designed to meet the system objectives, and that controls are consistently applied in all areas reviewed.
Substantial	There is a good system of internal control designed to meet the system objectives, and that controls are generally being applied consistently.
Moderate	There is an adequate system of internal control, however, in some areas weaknesses in design and/or inconsistent application of controls puts the achievement of some aspects of the system objectives at risk.
Limited	There is a compromised system of internal control as weaknesses in the design and/or inconsistent application of controls puts the achievement of the system objectives at risk.
No	There is an inadequate system of internal control as weaknesses in control, and/or consistent non-compliance with controls could/has resulted in failure to achieve the system objectives.

Risk Rating	Assessment Rationale
Critical	Control weakness that could have a significant impact upon, not only the system, function or process objectives but also the achievement of the organisation's objectives in relation to: <ul style="list-style-type: none"> the efficient and effective use of resources the safeguarding of assets the preparation of reliable financial and operational information compliance with laws and regulations.
High	Control weakness that has or is likely to have a significant impact upon the achievement of key system, function or process objectives. This weakness, whilst high impact for the system, function or process does not have a significant impact on the achievement of the overall organisation objectives.
Medium	Control weakness that: <ul style="list-style-type: none"> has a low impact on the achievement of the key system, function or process objectives; has exposed the system, function or process to a key risk, however the likelihood of this risk occurring is low.
Low	Control weakness that does not impact upon the achievement of key system, function or process objectives; however implementation of the recommendation would improve overall control.

Appendix C: Report Distribution

Name	Title
Dawn Docx	Chief Fire Officer
Stewart Forshaw	Deputy Chief Fire Officer
Dafydd Edwards	Fire and Rescue Authority Treasurer
Helen MacArthur	Assistant Chief Fire Officer
Llinos Gutierrez-Jones	Head of HR and Business Support Unit
Helen Howard	Head of Finance

Angharad Ellis

Senior Audit Manager

Tel: 07469378328

Email: Ann.Ellis@miaa.nhs.uk

Anne-marie Harrop

Regional Assurance Director

Tel: 07920150313

Email: Anne-marie.Harrop@miaa.nhs.uk

Limitations

Reports prepared by MIAA are prepared for your sole use and no responsibility is taken by MIAA or the auditors to any director or officer in their individual capacity. No responsibility to any third party is accepted as the report has not been prepared for, and is not intended for, any other purpose and a person who is not a party to the agreement for the provision of Internal Audit and shall not have any rights under the Contracts (Rights of Third Parties) Act 1999.

Public Sector Internal Audit Standards

Our work was completed in accordance with Public Sector Internal Audit Standards and conforms with the International Standards for the Professional Practice of Internal Auditing.

Yn adrodd i'r	Pwyllgor Archwilio a Risg
Dyddiad	18 Rhagfyr 2023
Prif Swyddog	Stewart Forshaw, Dirprwy Brif Swyddog Tân
Swyddog Cyswllt	Anthony Jones, Pennaeth Cynllunio Corfforaethol, Perfformiad a Thrawsnewid
Pwnc	Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009

DIBEN YR ADRODDIAD

- 1 Diben yr adroddiad hwn yw cadarnhau i'r Aelodau ganlyniad yr archwiliad allanol o fesurau gwella'r Awdurdod ar gyfer 2023/24, fel sy'n ofynnol gan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 O dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009, mae'n ofynnol i Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) gyhoeddi Cynllun Gwella blynyddol cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol ar ôl dechrau'r flwyddyn ariannol. Mae'r gofyniad hwn wedi'i ymgorffori yng Nghynllun Corfforaethol 2021-2024 (diwygiedig Mawrth 2023) yr Awdurdod a gyflwynwyd i'r Aelodau yng nghyfarfod yr Awdurdod ar 17 Ebrill 2023.
- 3 Mae'r mesurau gwella yn destun archwiliad gan Archwilio Cymru, y mae'n ofynnol iddynt adrodd a ydy'r Awdurdod wedi cyflawni ei gyfrifoldebau o dan adran 17 ac 19 o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009.

ARGYMHELLION

- 4 Gofynnir i'r Aelodau:
 - 1) Nodi'r llythyr archwilio sy'n cadarnhau bod yr Awdurdod wedi cyflawni ei gyfrifoldebau o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009.

CEFNDIR

- 5 Mae'n ofynnol i Awdurdodau Tân ac Achub yng Nghymru gyhoeddi amcanion gwella yn unol â Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009, ac amcanion llesiant yn unol â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. At ddibenion prosesau cynllunio'r Awdurdod, caiff y rhain eu trin fel yr un peth.

6 Mae Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod:

- Gwneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus wrth arfer ei swyddogaethau;
- Gwneud trefniadau i sicrhau y cyflawnir ei amcanion gwella; a
- Gwneud trefniadau i arfer ei swyddogaethau fel bod unrhyw safon perfformiad a bennir gan Weinidogion Cymru yn cael ei bodloni.

GWYBODAETH

7 Mae Cynllun Corfforaethol 2021-24 (diwygiedig Mawrth 2023) yn nodi amcanion yr Awdurdod a chafodd ei gymeradwyo gan yr Aelodau yn y cyfarfod ar 17 Ebrill 2023. Mae Cynllun Corfforaethol 2021-24 yn destun adolygiad archwilio gan Archwilio Cymru ac mae'n ofynnol iddo gadarnhau a ydy'r Awdurdod wedi cyflawni ei gyfrifoldebau mewn perthynas â'r mesurau gwella.

8 Mae'r llythyr archwilio a welir yn Atodiad 1 yn cadarnhau bod Archwilio Cymru wedi cwblhau ei waith ar Gynllun Corfforaethol 2021-24 a'i fod yn fodlon bod yr Awdurdod wedi cyflawni ei gyfrifoldebau.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae'r adroddiad hwn yn cadarnhau bod yr Awdurdod wedi cyflawni ei rwymedigaethau statudol o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009.
Cyllideb	Mae'r mesurau gwella a nodir yn y Cynllun Corfforaethol wedi'u ategu gan y broses cynllunio ariannol.
Cyfreithiol	Mae adroddiad Archwilio Cymru yn cadarnhau bod yr Awdurdod wedi cyflawni ei rwymedigaethau statudol.
Staffio	Dim
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/Y Gymraeg	Dim
Risgiau	Mae datblygiad Cynllun Corfforaethol 2021-24 yn ystyried y risgiau a wynebir gan yr Awdurdod.

Cyfeirnod: 3797A2023

Dyddiad cyhoeddi: Medi 2023

Archwilio Cynllun Gwella 2023-24 Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru

Mae Cylchlythyr Gwasanaethau Tân ac Achub Cymru rhif: W-FRSC(2021)07 yn ei gwneud yn ofynnol i Awdurdodau Tân ac Achub yng Nghymru barhau i adrodd yn erbyn Mesur Llywodraeth Leol 2009 nes bo Fframwaith Cenedlaethol newydd a threfniadau diwygiedig yn cael eu cyflwyno.

Tystysgrif

Rwy'n ardystio fy mod wedi archwilio Cynllun Gwella Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod), wedi'i gyhoeddiad ym mis Ebrill 2023, yn unol ag adran 17 o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 (y Mesur) a'm Cod Ymarfer Archwilio.

O ganlyniad i'm harchwiliad, credaf fod yr Awdurdod wedi cyflawni ei ddyletswyddau o dan adrannau 15(6), (9), (8) a (9) o'r Mesur ac wedi gweithredu yn unol â chanllawiau Llywodraeth Cymru yn ddigonol i gyflawni ei ddyletswyddau.

Priod gyfrifoldebau'r Awdurdod a'r Archwilydd Cyffredinol

O dan y Mesur, mae'n ofynnol i'r Awdurdod baratoi a chyhoeddi Cynllun Gwella sy'n disgrifio ei gynlluniau i gyflawni ei ddyletswyddau i:

- gwneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus wrth arfer ei swyddogaethau;
- gwneud trefniadau i sicrhau bod ei amcanion gwella yn cael eu cyflawni; a
- gwneud trefniadau i arfer ei swyddogaethau er mwyn i unrhyw safon perfformiad a bennir gan Weinidogion Cymru gael ei bodloni.

Mae'r Mesur yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod gyhoeddi ei Gynllun Gwella cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol ar ôl dechrau'r flwyddyn ariannol y mae'n ymwneud â hi, neu ar ôl unrhyw ddyddiad arall a bennir gan Weinidogion Cymru drwy orchymyn.

Mae'r Awdurdod yn gyfrifol am baratoi'r Cynllun Gwella ac am y wybodaeth a nodir ynddo. Mae'r Mesur yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod roi sylw i ganllawiau a gyhoeddir gan Weinidogion Cymru wrth gyhoeddi ei asesiad.

Fel archwilydd yr Awdurdod, mae'n ofynnol imi o dan adrannau 17 a 19 o'r Mesur i gynnal archwiliad o'r Cynllun Gwella, i ardystio fy mod wedi gwneud hynny, ac i adrodd a wyf yn credu bod yr Awdurdod wedi cyflawni ei ddyletswyddau i baratoi a chyhoeddi Cynllun Gwella yn unol â gofynion statudol a nodir yn adran 15 a chanllawiau statudol.

Cwmpas archwiliad y Cynllun Gwella

At ddibenion fy ngwaith archwilio, byddaf yn derbyn, ar yr amod bod awdurdod yn bodloni ei ofynion statudol, y bydd hefyd wedi cydymffurfio â chanllawiau statudol Llywodraeth Cymru yn ddigonol i gyflawni ei ddyletswyddau.

Ar gyfer yr archwiliad hwn, nid yw'n ofynnol i mi lunio barn ar gyflawnrwydd na chywirdeb gwybodaeth, nac a ellir cyflawni'r Cynllun Gwella a gyhoeddir gan yr Awdurdod. Roedd fy archwiliad o Gynllun Gwella'r Awdurdod, felly, yn cynnwys adolygiad o'r cynllun i ganfod a oedd yn cynnwys elfennau a ragnodir mewn deddfwriaeth. Asesais hefyd a oedd y trefniadau ar gyfer cyhoeddi'r asesiad yn cydymffurfio â gofynion y ddeddfwriaeth, a bod yr Awdurdod wedi rhoi sylw i ganllawiau statudol wrth ei baratoi a'i gyhoeddi.

Ni ellir dibynnu ar y gwaith yr wyf wedi'i wneud er mwyn adrodd a gwneud argymhellion yn unol ag adrannau 17 a 19 o'r Mesur er mwyn nodi'r holl wendidau neu gyfleoedd i wella.

Adrian Crompton

Archwilydd Cyffredinol Cymru

COPI: Jane Hutt AS, y Gweinidog Cyfiawnder Cymdeithasol

Carwyn Rees, Rheolwr Archwilio